

Arkkitehtiutiset

**Katja Maununaho:
Alueiden eriytymistä
ei tulisi torjua
laajamittaisella
purkamisella ja uudis-
rakentamisella 16**

6

**ARKKITEHTIPÄIVIEN
PÄÄLUENNOITSIJA
MOMOYO KAIJIMA**

10

**RAKENTAMISLAIN
ASETUKSET
VALMISTEILLA**

22

**KORJAUSTALKOISIIN
TARVITAAN
ARKKITEHTEJA**

	SAFA-RIL KOULUTTAA Suunnittelijan sopimuspäivä	
	14.5.2024 Klo 9–16 Helsinki / Webinaari Osallistumismaksut RIL, SAFA, SIO, RIA jäsenet: 470 eur + 24 % alv. Muut: 560 eur + 24 % alv. Ilmoittaudu 30.4. mennessä! Lisätietoja koulutuksesta ja ilmoittautumisen löydät Safan tapahtumakalenterista: safa.fi/tapahtumat > koulutus	OHJELMA 9.00 Sopimustekniikan perusteet Head of legal Kalle Kärkkäinen, Sweco Finland Oy 10.30 Tauko 10.45 Konsulttitoiminnan yleiset sopimusehdot KSE 2013 Head of legal Kalle Kärkkäinen, Sweco Finland Oy 12.00 Lounas 13.00 Rakennusurakan yleiset sopimusehdot YSE 1998 Karri Kivioja, Rakennusjuridiikka Kivioja Oy 14.30 Tauko 14.45 Tietomallisopimukset Teknologiajohtaja Eetu Partala, Sweco Finland Oy 16.00 Koulutus päättyy
	Suomen Arkkitehtiliitto	Finlands Arkitektförbund

	SAFA-RIL KOULUTTAA Suunnittelijan ympäristövastuullisuus	
	28.5.2024 Klo 9–16 Helsinki / Webinaari Osallistumismaksut RIL, SAFA, SIO, RIA jäsenet: 470 eur + 24 % alv. Muut: 560 eur + 24 % alv. Ilmoittaudu 10.5. mennessä! Lisätietoja koulutuksesta ja ilmoittautumisen löydät Safan tapahtumakalenterista: safa.fi/tapahtumat > koulutus	Uusi koulutus käynnistyy! Koulutuksen tavoitteena on antaa osallistujalle seuraavat valmiudet ja tiedot: • Ymmärrys rakentamisen elinkaarivaikutusten peruskäsitteistä. • Ymmärrys alan vallitsevista kehityssuunnista ja rakennusalan tavoitteista ja viitekehyksistä. • Eväitä vastuullisuuden ohjaamiseen, huomioimiseen ja negatiivisten vaikutusten pienentämiseen hankkeissa suunnittelunohjauksen ja suunnittelun näkökulmasta. • Ymmärrys eri hanke- ja elinkaaren vaiheiden vaikutusmahdollisuuksista. Kouluttajina johtava asiantuntija Charlotte Nyholm, ympäristöasiantuntija Tiia-Lotta Tuominen ja kestävän rakentamisen ryhmäpäällikkö Anni Viitala Granlundilta.
	Suomen Arkkitehtiliitto	Finlands Arkitektförbund

ARKKI- TEHTI- PÄIVÄT

Toivo ja teot

17.–18.5.2024 Seinäjoki

Keynote:

Momoyo Kaijima / Atelier Bow-wow (Japani)

Benedikt Hartl / Opposite Office (Saksa)

Osta lippusi nyt!

SAFA

safa.fi/arkkitehtipaivat

Arkkitehtiutiset
5 numeroa vuodessa
Vuodesta 1947, ISSN 0044-8915
Aikakausmedia ry:n jäsen

Päätoimittaja

Kristo Vesikansa, kristo.vesikansa@safa.fi,
040 505 4643

Toimitussihteeri

Silja Ylitalo, silja.ylitalo@safa.fi,
040 169 4617

Toimittajat

Päivi Virtanen
Anni Varis

Ulkoasu

Lari Mörö
Kaarina Tammisto

Taitto

Kaarina Tammisto

Lehtitilaukset ja osoitteenmuutokset

Tilaaajat: julkaisut@safa.fi
Jäsenasiat: katri.laakso@safa.fi

Julkaisija

Suomen Arkkitehtiliitto
Finlands Arkitektförbund ry
SAFA
Hämeentie 19 A, 00500 Helsinki
puh. 040 169 8889
au@safa.fi, @au_uutiset

Paino

Grano Oy

Ilmoitusmyynti

Maria Ahoranta, 044 243 3519
Timo Lepistö, 044 534 9878
Niina Tuulaskoski, 041 313 1047
etunimi.sukunimi@saarsalo.fi

Työpaikkailmoitukset

tyopaikkailmoitukset@safa.fi

Ilmoitusaineiston sisäänjätto ja ilmestyminen

Nro 3 / 2024
Ilmoitusvaraukset 8.5.
Ilmoitusaineisto 16.5.
Ilmestyä 7.6.

HUOM. Lehteen tulevista kirjoituksista,
tiedotteista ja niiden aikataulusta
on sovittava erikseen toimitussihteerin
tai päätoimittajan kanssa.

Kannessa arkkitehti Katja Maununaho
kuvattuna Espoo Suvelassa.
Kuva Katja Tähjä.

Pääkirjoitus

Uusi lehtikonsepti tekeillä

Safan liittovaltuusto teki helmikuussa pidetyssä ylimääräisessä kokouksessaan kauaskantoisen päätöksen laatia liitolle uusi lehtikonsepti. Pohjana tässä työssä on syksyllä tehty skenaario, jonka mukaan Safa julkaisee jatkossa yhtä journalistista arkkitehtuurilehteä sekä aktiivisesti päivittyvää verkkosivustoa.

Kyseessä on historiallinen uudistus, sillä liiton julkaisustrategia on nojanut jo lähes 80 vuoden ajan kahden lehden malliin – niiden roolit ja keskinäinen työnjako toki ovat eläneet vuosien saatossa. Viime vuonna tehtyjen jäsen- ja lukijakyselyiden perusteella Arkkitehti-lehti ja Arkkitehtiutiset kuuluvat myös Safan käytetyimpiin ja arvostetuimpiin jäsenpalveluihin. Uudistukset pitää siksikin tehdä harkiten ja perusteellisiin selvityksiin pohjautuen.

Helmikuinen päätös syntyi yllättävän helposti, eikä esitykselle kuultu kokouksessa suoranaisia vastalauseita. Tähän epäilemättä vaikutti vallitseva taloustilanne: lehtien ilmoitusmyynti laski merkittävästi viime vuonna, mikä vaikuttaa koko liiton talouteen. Jatkuvasti muuttuvassa mediakentässä ei ole myöskään takeita, että tuotot palaisivat entiselle tasolle sen jälkeen, kun olemme päässeet suhdannekuopan yli.

Talouden ohella uudistuksiin kannustavat median käytön muutokset erityisesti nuorempien lukijoiden keskuudessa. Tällä hetkellä toimitusten henkilöstöresurssit menevät lähes täysin printtilehtien tekemiseen, jolloin verkkosisältöjen kehittäminen on jäänyt vähälle – lukijakyselyjen mukaan printtilehdet tosin ovat edelleen ylivoimaisesti suosituin tapa lukea juttuja kaikissa ikäryhmissä.

Viime syksyisessä skenaariotyössä yhtenä näkökulmana olivat pohjoismaisten arkkitehtiliittojen ratkaisut omien julkaisujensa suhteen. Tanskassa lehdet yhdistettiin jo kymmenisen vuotta sitten ja Norjassakin viime vuoden alussa. Ruotsin arkkitehtiliitto julkaisee edelleen kahta korkeatasoista lehteä, mutta samankaltainen keskustelu on käynnissä sielläkin. Liiton jäsenmäärä on toisaalta noin nelinkertainen Safaan verrattuna ja lehtienkin resurssit siten toisella tasolla.

Suoraan sovellettavaa mallia nämä uudistetut pohjoismaiset lehdet eivät

meille kuitenkaan tarjoa. Tanskan ja Norjan lehdissä ei esimerkiksi harrasteta lainkaan arkkitehtuurikritiikkiä tai sellaista yhteiskunnallista tarkastelua, joista olemme viime vuosina saaneet kiitosta. Uusi lehtikonsepti pitääkin luoda julkaisujen nykyisten vahvuuksien ja lukijoiden tarpeiden pohjalta.

Liittovaltuuston kokouksen jälkeen lehtikonseptia on alettu työstää pienen työryhmän voimin. Ratkaistavana on vielä monta kiperää kysymystä. Emme voi yksinkertaisesti nitoa nykyisiä lehtiä yksiin kansiin, vaan uudella julkaisulla pitää olla selkeä oma profiili. Tulisiko sen olla ennen kaikkea kulttuurilehti, ammattilehti, jäsenlehti vai jotain muuta? Löytyykö tällaisesta lehdestä tilaa esimerkiksi jäsenasioille tai ammatti-politiikalle, vai ovatko Safan verkkosivut niille luontevampi alusta? Entä mitkä ovat niitä sisältöjä, jotka halutaan jatkosakin lukea printtilehdestä, ja mitkä on helpompi jakaa verkko kautta?

Yksi suurista päätöksistä on lehden kielilinjaus. Arkkitehti-lehden tekeminen kaksikielisenä syö runsaasti resursseja, jotka voitaisiin käyttää toisinkin. Mikään skandinaavisista liitoista ei esimerkiksi julkaise kaksikielistä lehteä. Riittäisikö siis, että jatkossa lehden sisällöstä ainoastaan osa olisi englanniksi, tai että ne löytyisivät vain verkosta? Toisaalta ammattikuntaamme kuuluu yhä enemmän muita kuin Suomea äidinkielenään puhuvia, ja kaksikielinen lehti on ollut heille tärkeä jäsenpalvelu.

Konseptityön edetessä näihin kysymyksiin tarvitaan näkemyksiä niin Safan jäseniltä kuin muiltakin lukijoilta. Hankkeen etenemistä tullaan luonnollisesti seuraamaan myös Arkkitehtiutisten sivuilla.

KRISTO VESIKANSA
Päätoimittaja

28

Arkkitehti Ville Tietäväinen on luonut uran graafisena suunnittelijana, kuvittajana ja sarjakuvataiteilijana.

PÄÄKIRJOITUS

- 4 Uusi lehtikonsepti tekeillä
Kristo Vesikansa

AJASSA

- 6 Kaupungista maalle
– ja takaisin
Kristo Vesikansa
- 10 Rakentamislain asetusten valmistelu etenee hitaasti
Päivi Virtanen
- 12 Eurooppalaisen vaikuttamistyön ammattilainen
Kristo Vesikansa
- 15 KOLUMNI
Kaksi Lapinlahtea ja demokratia
Pasi Mäenpää

ILMIÖT

- 16 Ratkaisuja alueiden eriytymiseen
Silja Ylitalo
- 22 Korjaustalkoisiin tarvitaan arkkitehtien asiantuntemusta
Harri Hautamäki

PUHEENVUORO

- 26 Koronan opit kaupunkisuunnittelulle
Emilia Rönkkö

AMMATISSA

- 28 Kuvituksen takaa
Anni Varis

VALMISTA TULI

- 30 Mittava remontti
Anni Varis

NÄYTTELYT

- 32 Olemassaolon mittasuhteesta
Amanda Hakoköngäs
- 33 Hämeenlinnan helmiä ja kadotettuja aarteita
Mari Tossavainen

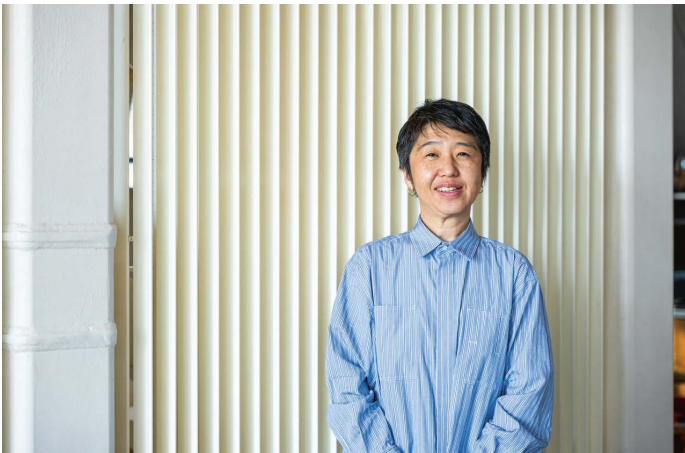
ARKKITEHTILIITTO

- 36 PUHEENJOHTAJALTA
Arkkitehtuuri ja rakennettu ympäristö muuttuvassa Euroopassa
- 38 Uusi koulutus ympäristövastuullisuudesta
Anni Varis
- 41 MUISTAMME
Jussi Vepsäläinen (1941–2023)

Kaupungista maalle – ja takaisin

Arkkitehtipäivien pääluennoitsija Momoyo Kaijima on tottunut työskentelemään niin Tokion vilskeessä kuin syrjäisissä kalastajakylissä.

Teksti KRISTO VESIKANSA

Momoyo Kaijima pitää Seinäjoen Arkkitehtipäivillä toisen pääluennon.

Atelier Bow-Wow on nykyisin kansainvälisesti tunnetuimpia japanilaisia arkkitehtitoimistoja, mutta sen perustajat, arkkitehtipariskunta **Momoyo Kaijima** ja **Yoshiharu Tsukamoto**, eivät istu perinteisen tähtiarkkitehdin muottiin. Toimisto ei ole tuottanut ikonisia kulttuuri-monumentteja tai pilvenpiirtäjiä vaan on keskittynyt laadukkaisiin ja persoonallisiin arkirakennuksiin, kuten pientaloihin, päiväkoteihin ja asukastiloihin.

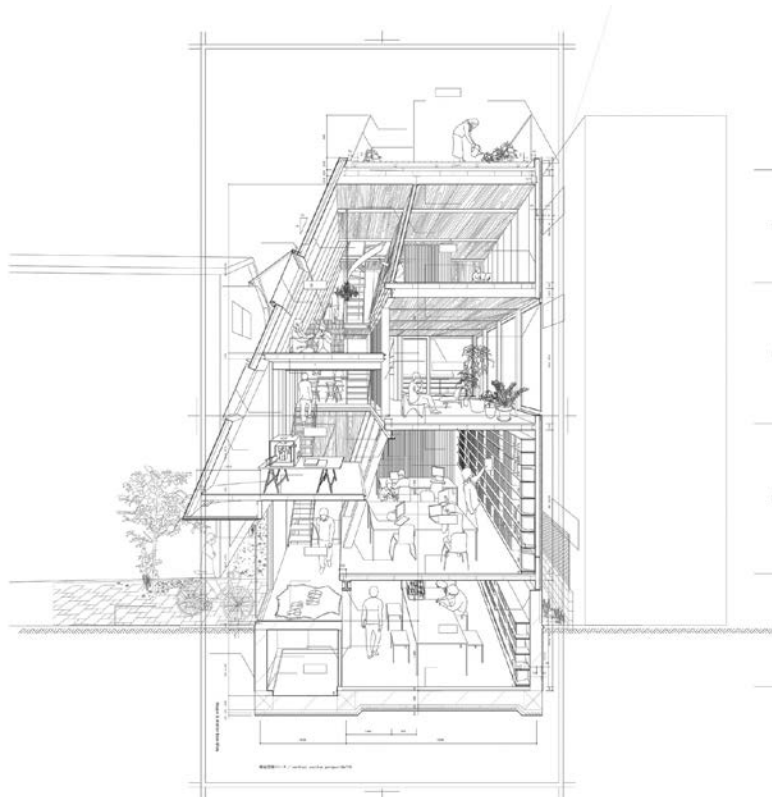
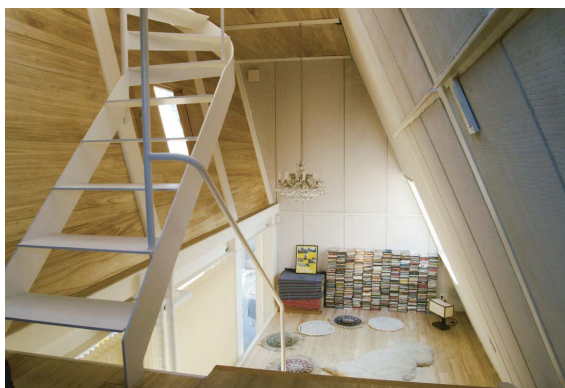
Suomessa Tsukamoton ajatuksia oli mahdollista kuulla kymmenisen vuotta sitten, kun hän toimi Guggenheim Helsinki -kilpailun tuomarina. Kaijima puolestaan saapuu ensimmäistä kertaa Suomeen toukokuussa, kun hän pitää Seinäjoen Arkkitehtipäivillä toisen pääluennon.

Tapahtumassa on tarkoitus syventyä Safan tämänvuotiseen teemaan luonnon monimuotoisuus kaupunkiympäristössä. Kuten kysyn Kaijimalta, miten

hän ymmärtää asian, tulee selväksi, että Tokion tiiviisti rakennetuissa kortteleissa ratkaisut ovat kovin erilaisia kuin meillä Suomessa. Kaijima kertoo Atelier Bow-Wow'n pyrkivän tekemään luonnolle tilaa suunnittelemalla rakennusten yhteyteen pieniä istutettuja välitiloja, joista Japanin kielessä käytetään nimitystä *sukima*. Tällaisessa nurkkauksessa kasvava yksittäinenkin puu viilentää mikroilmastoa kuumina kesäpäivinä ja tekee vuodenaikojen vaihtelun näkyväksi kaupungissa.

”Puskurivyöhykkeet lisäävät myös elämän rikkautta ja nautintoa ympäristössämme”, Kaijima täydentää.

Atelier Bow-Wow'n suunnittelemiin taloihin kuuluu usein myös kattopuutarhoja, joista on iloa niin ihmisille kuin kaupungissa asustaville eläimille. Kaijima kertoo esimerkiksi naamaripalmunäätien vierailevan säännöllisesti heidän oman talonsa terassilla.

URBAANIN YMPÄRISTÖN TARKKAILIJAT

Kaijima ja Tsukamoto perustivat Atelier Bow-Wow'n vuonna 1992 opiskellessaan vielä Tokion teknillisessä korkeakoulussa. Japanin 1980-luvun talouskupla oli hiljattain puhjennut, eikä arkkitehteille riittänyt juurikaan töitä – tuttu tilanne monelle vastavalmistuneelle tälläkin hetkellä.

”Meillä oli paljon aikaa, eikä mitään tekemistä. Talouden laskukausilla on kuitenkin hyvätkin puolensa, sillä ne antavat aikaa ajattelemiselle ja omien ideoiden kehittämiseksi,” Kaijima sanoo.

Kaijima ja Tsukamoto syventyivät 1990-luvulla kartoittamaan Tokion kaupunkiympäristön arkisia, unohdettuja ja yllättäviä puolia. Tutkimusten pohjalta syntyivät vuonna 2001 julkaistut kirjat *Made in Tokyo* ja *Pet Architecture*.

Pariskunnan ensimmäiset suunnittelu-tehtävät olivat yhden perheen taloja, kuten on ollut tavallista aloitteleville arkkitehteille Japanissa. Rakennukset piti usein sovittaa ahtaille kaupunkitonteille, joten tutkimushankkeiden kautta hankittulle herkkyydelle havainnoida kaupunkiympäristöä tuli nyt käyttöä. Hankalat tontit kannustivat myös ennennäkemättömiin tilaratkaisuihin ja kehittämään sitä kautta omaa arkkitehtonista ilmaisua. Kaijima sanoo näiden kokemusten näkyvän heidän työssään edelleen.

”Se mitä ymmärrämme ihmisen suhteesta tilaan, tulee kokemuksista yhden perheen talojen suunnittelusta. Siinä mittakaavassa on helppo testata, miten ihmiset voivat elää. Monet asiakkaistamme ovat olleet hyvin kunnianhimoisia kehittämään uutta arkkitehtuuria ja ovat valinneet meidät tukemaan heitä ideoinnissa sekä sitten toteuttamaan rakennuksen.”

Japanin talouden toivuttua vuosituhaten vaihteessa Atelier Bow-Wow sai suunniteltavakseen myös suurempia julkisia hankkeita, kuten Hanamidori-kulttuurikeskuksen (2005) ja Miyashita-puiston (2011) Tokioon. Kaijima sanoo, että hankkeet opettivat paljon julkisen kaupunkitilan merkityksestä ja osallistavasta suunnittelusta, mistä on ollut hyötyä myöhemmissä projekteissa. Heidän arkkitehtuurinsa herättämä kansainvälinen kiinnostus toi puolestaan kutsuja suunnitella väliaikaisia installaatioita taidebiennaaleihin ja -triennaaleihin eri maissa.

MAASEUTUKIN ON ARTEFAKTI

Käännekohtaksi Atelier Bow-Wow'n uralla muodostui vuonna 2011 tapahtunut Tōhokun maanjäristys ja sitä seurannut tsunami. Katastrofi aiheutti valtavaa tuhoa erityisesti harvaan asutuilla seuduilla, ja monien japanilaisten arkkitehtien tavoin Kaijima ja Tsukamoto käänsivät huomionsa näiden alueiden

Atelier Bow-Wow'n vuonna 2005 valmistunut oma talo ja toimisto on sovitettu ahtaalle tontille Tokiossa.

”

Se mitä ymmärrämme
ihmisen suhteesta tilaan,
tulee kokemuksista
yhden perheen talojen
suunnittelusta.

jälleenrakentamiseen. Vaikka miljoona-
kaupunki vaihtui syrjäisiin kalastajakyliin,
Kaijima näkee selvän jatkumon heidän
aiemman toimintansa kanssa.

”Meillä on hyvä silmä havainnoida kau-
punkiympäristöä, mutta maaseutukin on
suurimmaksi osaksi inhimillisen kulttuu-
rin tulosta, siis eräänlainen artefakti”, hän
selittää.

Arkkitehdit suunnittelivat jälleen-
rakennusta tiiviissä yhteistyössä kan-
salaisjärjestöjen ja paikallisyhteisöjen
kanssa. Samalla he joutuivat toteamaan,
ettei kaikkia käsillä olleita ongelmia ollut
mahdollista ratkaista esimerkiksi viran-
omaisnormien takia.

Kaijima kokee, että työskentely syrjäi-
sillä paikkakunnilla valmensi heitä koh-
taamaan ongelmat, jotka japanilaisella
yhteiskunnalla on muutenkin edessään
väestön ikääntyessä ja pienentyessä.
Ympyrä on tietyllä tapaa sulkeutumassa.

”Aloitimme urbaanista ympäristöstä
mutta päädyimme sitten maaseudulle,
ja nyt nämä maaseudun ongelmat ovat
tulossa takaisin kaupunkiin. Ehkä yhteis-
kunta tavallaan seuraa meitä.”

Paikallisuutta ja osallisuutta painottava
lähestymistapa on tehnyt Atelier Bow-
Wow'sta esikuvan monelle nuoremmalle
arkkitehdille, joiden ura pääsi alkuun
maanjärjestyksen jälkeen. Sveitsin arkki-
tehtuurimuseo on koonnut tämän suku-
polven tekemisistä hienon *Make do with
now* -näyttelyn, joka on tänä keväänä
esillä Tallinnan arkkitehtuurimuseossa.
Kaijima sanoo jakavansa nuoren polven
kanssa pitkälti samat arvot, kuten sosiaa-
lisen kontekstin huomioimisen ja raken-
tamisen käytäntöjen painottamisen kon-
septien sijaan.

KESKUSTELUA PIIRROSTEN KAUTTA

Atelier Bow-Wow'n tavaramerkiksi ovat
muodostuneet virtuoosiset perspek-
tiivipiirrokset, jotka kuvaavat yksityis-
kohtaisesti niin rakennusten teknisii rat-
kaisuja kuin kuviteltua elämää tiloissa.
Piirroksista koottiin jo vuonna 2007 kirja
Graphic Anatomy.

”Emme tee kovin paljon luonnoksia,
vaan mieluummin kokoamme informaa-
tion yhteen piirrokseen rakennuksen ja
tilojen merkitysten ymmärtämiseksi. Teo-
riakin on joskus hyödyllistä, mutta piirus-
tus on suurempi keino hahmottaa muotoa.
Keskustelemme aina piirrosten välityk-
sellä”, Kaijima selittää.

Rakennetun ympäristön analysointi
piirtämällä on ollut olennaisessa osassa

myös Kaijiman opetustyössä. Oman toi-
miston pitämisen rinnalla pariskunta onkin
opettanut käytännössä koko uransa ajan.

”Varsinkin Yoshiharulle opettaminen on
osa elämää, mutta samalla myös käytän-
nön suunnittelutyö on osa elämäämme.
Jaamme opiskelun, elämisen, opettamisen
ja praktiikan keskenämme.”

Siinä missä Tsukamoto on tehnyt
koko akateemisen uransa Tokion teknilli-
sessä korkeakoulussa, Kaijima on hyppi-
nyt enemmän yliopistojen välillä. Nykyisin
hän toimii professorina ETH-yliopis-
tossa Zürichissä. Oppituolin nimi Archi-
tectural Behaviorology viittaa etnogra-
fiseen tapaan tarkastella rakennettua
ympäristöä. Kursseilla on tutkittu esimer-
kiksi ikkunoiden käyttöä sveitsiläisessä
arkkitehtuurissa.

”Vahvuutemme opettajina ovat tietä-
myksemme monista käytännön tapauk-
sista. Opetusmenetelmämme on jakaa
näitä esimerkkejä, mutta samalla olemme
utelaita, miten voimme ratkaista ongel-
mia yhdessä opiskelijoiden tai opetus-
tiimin kanssa”, Kaijima kertoo. ●

Vuonna 2009 Atelier Bow-Wow
suunnitteli taidegallerian Skriven
kaupungissa Tanskassa sijaitsevalle
kansanopistolle.

SEIER + SEIER

”

Teoriakin on joskus
hyödyllistä, mutta
piirustus on suurempi
keino hahmottaa muotoa.
Keskustelemme aina
piirrosten välityksellä.

Seinäjoen Arkkitehtipäivien teemana Toivo ja teot

Arkkitehtipäivien 17.–18.5. pääaiheena on Arkkitehtiliiton vuoden teema, luonnon monimuotoisuus kaupunkiympäristössä. Ohjelmassa pureudutaan myös rakennussuojelun kysymyksiin.

Keynote-luennoitsijat saapuvat Japanista ja Saksasta. Atelier Bow-wow:n perustaja, **Momoyo Kaijima** on professorina ETH Zürichissä ja tutkii humanistista arkkitehtuuria.

Europan-arkkitehtuurikilpailun Helsingin kohteen voittaja **Benedikt Hartl** pyörittää omaa, aktivisti-arkkitehtuuritoimistoksi luonnehtimaansa Opposite Officea Münchenissä. Hän on herättänyt huomiota yhteiskunnallisesti kantaaottavilla kilpailuehdotuksillaan, joista tunnetuin on Lontoossa käyty kilpailu kohtuuhintaisesta asumisesta. Hartlin toimiston suunnitelmassa Buckinghamin palatsi muutettiin sosiaalisiksi asunnoiksi. Hartlin haastattelu on luettavissa Arkkitehtiutisten edellisessä numerossa.

Seminaarin Toivoa ja tekoja -teemakeskustelun alustaa ja moderoi professori **Saija Hóllmen**. Keskustelun pohjustukseksi kuullaan esitykset professori **Anssi Joutsiniemeltä** ja arkkitehti **Teemu Hirvilammilta**. Keskustelemassa mukana ovat Seinäjoen kaupunginarkkitehti **Jussi Aittoniemi** ja maima-arkkitehti **Aino Karilas**.

Pääseminaari pidetään perjantaina 17. toukokuuta Seinäjoen Aaltokeskuksen yhteydessä sijaitsevassa

kaupunginteatterissa, jonka ovat suunnitelleet **Alvar ja Elissa Aalto**. Iltajuhlan pitopaikkana on kulttuurikeskus Kalevan Navetta, joka avautui yleisölle 2020 mittavan kunnostuksen jälkeen.

Luvassa on myös monipuolista oheishjelmaa. Torstaina 16. toukokuuta Vata-Safan järjestämällä etkoilla virittäydytään Arkkitehtipäivien tunnelmaan. Seminaarin jälkeen lauantaina on mahdollisuus osallistua ekskursioille sekä Pohjanmaan Safan arkkitehtuurisuunnistukseen.

Arkkitehtipäivät järjestetään yhteistyössä Seinäjoen kaupungin ja Pohjanmaan Arkkitehtien kanssa.

**Arkkitehtipäivien ohjelma ja liput osoitteessa
safa.fi/arkkitehtipaivat. Lippukauppa sulkeutuu 6.5.**

JOHANNA HEIM

Arkkitehtipäivien toinen keynote-puhuja on Benedikt Hartl, jonka toimisto vei viime vuonna Europan-arkkitehtuurikilpailun Helsingin kohteen voiton. Kilpailun tehtävänä oli suunnitella Helsingin itäisen saariston rantautumispaikoille yhteistä ja tunnistettavaa ilmettä.

alvaraalto.fi/alvaraaltosymposium

16TH ALVAR AALTO SYMPOSIUM THE WEIGHT OF ARCHITECTURE 22.–23.8.2024 JYVÄSKYLÄ FINLAND

Mikä on arkkitehtuurin painoarvo ympäristökrisein ja poliittisen kuohunnan keskellä? Miten globaalit muutokset ja ääri-ilmiöt vaikuttavat rakentamiseen ja suunnittelijoiden työhön?

Liity mukaan keskusteluun paikan päällä Jyväskylässä tai etänä virtuaalialustalla. Kansainväliset huippuesiintyjät, verkostoitumista ja opastettuja kierroksia Alvar Aallon arkkitehtuuriin. Koe laivamatka Muuratsalon koe-talolle, Aallon arkkitehtuuria Jyväskylässä, tai opastetut kierrokset Aalto-West (Villa Mairea, Paimion parantola) ja Aalto-East (Kolmen Ristin kirkko, Sunilan asuinalue).

Mukana mm.

Yvonne Farrell ja **Shelley McNamara**, Grafton Architects; **Barnabas Calder**, University of Liverpool; **Juho Grönholm**, **Antti Nousjoki** ja **Samuli Woolston**, ALA Arkkitehdit; **John Schellnhuber**, IIASA; **David Benjamin** Columbia GSAPP; **Hilda Rantanen**, Materialisting; **Ehab Sayed**, Biohm; **Thomas Brogren**, Realdania; **Helena Mattsson**, KTH; **Emma Johansson** ja **Willem van Bolderen**, Studio Puisto.

Tutustu seminaariohjelmaan ja osta edullisemmat **early bird -liput 31.5.2024 mennessä**.

Varmista nyt myös paikkasi ainutlaatuisen oheishjelmaan! Huom. paikkoja rajoitetusti.

Rakentamislain asetusten valmistelu etenee hitaasti

Hallituksen esitys rakentamislain korjaussarjaksi viivyttää tarvittavien asetusten valmistelua.

Teksti PÄIVI VIRTANEN

Ensi vuoden alussa voimaan tulevan rakentamislain asetuksista osa on valmisteilla. Työtä asetusten parissa riittää vielä pitkään, sillä rakentamislainsäädäntö on annettu mahdollisuus 46 lakia täsmentävään asetukseen.

Asetusten valmistelu on ollut alkuvuonna tauolla odottamassa Orpon hallituksen rakentamislain muutosehdotuksen, niin sanotun korjaussarjan, lausuntokierrosta ja lausuntoyhteenvetoa.

Korjaussarjaa koskevia lausuntoja tuli yhteensä 279. Lausuntojen käsittelyn, laintarkastuksen ja käännosten jälkeen korjaussarja viedään Euroopan unioniin notifiotavaksi kesällä ja sen jälkeen eduskuntaan syyskuussa. Samaan aikaan valmistellaan myös lakia täsmentäviä asetuksia.

”Jos rakentamislaki ehtii tulla voimaan ennen kuin kaikki asetukset on saatu valmisteltua, välivaiheessa rakentamislakia pitää soveltaa monelta osin”, Safan erityisasiantuntija **Heini Korpelainen** sanoo.

Parhaillaan valmisteilla on ilmastokeselvitystä ja materiaaliselostetta koskevan asetuksen lisäksi asetus vaatavuusluokista ja koulutuksesta, asuin-, majoitus- ja työtila-asetus sekä asetus rakentamislain tietomallien toimittamisesta.

Kaikkien rakentamislain asetusten etenemistä valvoo ja niitä kommentoi ympäristöministeriön ylijohtajan **Teppo Lehtisen** vetämä seurantaryhmä, johon osallistuu kolmentoista kiinteistö- ja rakentamisanalan järjestön edustajaa. Safan edustajana työhön osallistuu liiton puheenjohtaja **Asko Takala**. Ryhmän

toimikausi kestää vuoden 2025 marraskuuhun saakka.

VALMISTAUTUMISAIKA JÄÄ LYHYEKSI

Ilmastokeselvitystä- ja materiaaliselostetta koskevassa asetuksessa säädetään ilmastokeselvityksen laatimisesta ja sisällystään sekä arviointimenetelmästä, jota olisi käytettävä rakennuksen hiilijalanjäljen ja hiilikädenjäljen laskennassa. Lisäksi asetuksessa säädetään siitä, miten ja missä laajuudessa materiaaliselostukseen luetteloidaan rakennuksen ja rakennuspaikan osat sekä tiedot rakennusosien materiaaleista.

Asetukseen voi tulla muutoksia, koska hallituksen korjaussarjassa vaatimuksia korjaus- ja laajennushankkeita koskien esitettiin helpotettavaksi. Asetuksen valmistelutyö jatkuu huhtikuussa.

”Safa vastusti lausunnossaan hallituksen muutosehdotusta, jonka mukaan vaatimus ilmastokeselvityksestä ja materiaaliselosteesta poistuisi korjaushankkeilta ja laajennuksilta”, Safan edustajana asetusta valmistelevassa ympäristöministeriön työryhmässä toimiva Korpelainen sanoo.

Uudessa rakentamislain liitännäislainsäädäntö, niin sanotussa pätevyyslaissa, säädetään suunnittelijoita ja työnjohtajia koskevasta valtakunnallisesti yhtenäisestä pätevydentoteamisesta. Pätevydet tulee toteamaan ympäristöministeriön valtuuttama toimielin, joka ylläpitää valtakunnallista pätevyysrekisteriä. Päätöstä pätevyyskseen toteajasta – joita voi myös

olla useampi kuin yksi – ei vielä ole tehty.

Lakia täsmentävää asetusta suunnittelutehtävän ja työnjohtotehtävän vaatavuusluokista ja koulutuksesta valmisteluun ympäristöministeriössä virkatyönä kevään kuluessa. Tukenaan virkamiehillä on pääosin kiinteistö- ja rakentamisanalan järjestöjen ja korkeakoulujen edustajista koostuva asiantuntijaryhmä. Safa ryhmässä edustaa erityisasiantuntija **Pia Selroos**.

”Uudessa valtakunnallisessa rekisterissä pätevyys perustuu suunnittelutehtävän vaatavuuteen kuten tähänkin saakka. Pätevyysluokkia on neljä. Asetuksen valmistelu käynnistyi maaliskuun lopussa, joten valmistautumisaikaa tuleviin muutoksiin jää hyvin niukasti”, Selroos sanoo. ”Pätevyyden toteaminen saattaa koskea uutena ryhmänä myös maisemarakentamisen suunnittelijoita. Pääsuunnittelijan pätevyys sen sijaan jatkunee vapaaehtoisena.”

Vapaaehtoisia rakennus-, LVI- ja kiinteistöalan henkilöpätevyysasioita hoitava Fise Oy valmistelee parhaillaan hake-musta valtakunnalliseksi pätevyyskseen myöntäjäksi. Mikäli Fisestä tulee ministeriön valtuuttama pätevyysviranomainen, myös Safan rooliin yhtenä sihteerijärjestönä tulee muutoksia.

”Uudistus tietää joka tapauksessa aika-moista ruuhkaa sekä rakennusvalvonnoille että pätevyyskseen toteajalle. Meidän on kyettävä myös levittämään ajoissa tietoa muutoksista suunnitteleville arkkitehteille”, Selroos sanoo.

Arkkitehtien työpöydillä tulee

The diagram illustrates the legislative process for updating Finnish planning laws. It shows the transition from the existing MRL (Maankäyttö- ja rakennuslaki) to the new Alueidenkäyttölaki* and RaKL* (Rakentamislaki). The RaKL* is being replaced by the RaKL korjaus-sarja and the RaKL asetus-valmistelu. The RaKL* is also being replaced by the Uusi alueidenkäyttölaki. The Uusi alueidenkäyttölaki is being replaced by the Yhdyskunta-kehittämislaki and the Yhdyskunta-rakentamislaki. The timeline ends with the Yhdyskunta-kehittämislaki and the Yhdyskunta-rakentamislaki in 2026.

1999 **MRL** Maankäyttö- ja rakennuslaki
Astunut voimaan vuonna 2000

132/1999 **Alueidenkäyttölaki***
Nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain alueidenkäytön pykälät

751/2023 **RaKL*** Rakentamislaki

812/2023 **Pätevyyslaki***
Laki rakentamisen suunnittelu- tai työnjohtotehtävissä toimivien pätevyyydenosoittamisesta

431/2023 **Digilaki***
Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä

RaKL korjaus-sarja
Tällä hetkellä lausunnoilla, lausuntojen deadline 5.3.2024

RaKL asetus-valmistelu
*Hyväksytty eduskunnassa vuonna 2023, astuvat voimaan 1.1.2025

Uusi alueidenkäyttölaki
Eduskuntaan keväällä 2025

Yhdyskunta-kehittämislaki
Eduskuntaan keväällä 2026

Yhdyskunta-rakentamislaki
Eduskuntaan keväällä 2026

2023 **2024** **2025** **2026**

AJASSA 11

Eurooppalaisen vaikuttamistyön ammattilainen

Euroopan arkkitehtineuvoston puheenjohtaja Ruth Schagemann avaa monille tuntemattoman järjestön toimintaa. Hän esittää myös vetoimuksen suomalaisille arkkitehdeille.

Teksti KRISTO VESIKANSA

Useimmat suomalaiset arkkitehdit tuskin tulevat ajatelleeksi, että Euroopan arkkitehtineuvostolla (Architect's Council of Europe eli ACE) olisi suurta-kaan vaikutusta heidän päivittäiseen työhönsä. Myös järjestön puheenjohtaja, saksalainen **Ruth Schagemann** myöntää, että ACE on varsin kaukana riviarkkitehdin arjesta.

”Heidän pitää kamppailla eri asioiden parissa, esimerkiksi miten tekoäly tulee vaikuttamaan suunnitteluun.”

Vuonna 1990 perustetulla ja Brysselissä päämajaansa pitävällä ACE:lla on jäseninä 51 organisaatiota 35:stä Euroopan maasta. Suomesta on mukana Safan lisäksi Arkkitehtitoimistojen liitto ATL. Järjestöllä on lisäksi tarkkailijajäseniä viidessä maassa.

Schagemann sanoo ACE:lla olevan kaksi pää-tavoitetta. Järjestö pyrkii ensinnäkin vaikuttamaan lainsäädäntöön ja päätöksentekoon Euroopan unionin tasolla ja sitä kautta pitämään huolta arkkitehtien työn reunaehdoista. Esimerkkinä hän mainitsee parhaillaan uudistettavan rakennusten energiatehokkuusdirektiivin.

”Vaikuttaminen on helpompaa, kun puhumme yhdellä äänellä”, Schagemann toteaa.

Toiseksi ACE pyrkii parantamaan arkkitehtien työoloja kansallisella tasolla. Tässä työssä jäsenorganisaatiot toimivat toisilleen tukiverkkona.

”Joitain teemoja on käsitelty syvällisesti tietyissä maissa, jolloin toiset voivat ottaa oppia näistä kokemuksista”, Schagemann selittää.

ACE:ssä on mukana monenlaisia organisaatioita, joilla on erilaiset taustat ja toisistaan poikkeavat

lähestymistavat esimerkiksi sääntelyä kohtaan.

Schagemann myöntääkin, ettei yhteisen näkemyksen muodostaminen ole aina yksinkertaista.

”Moninaisuus on Euroopan rikkaus, ja tämä edellyttää kompromisseja niin ACE:ssä kuin Euroopan parlamentissa, komissiossa ja neuvostossa. Meillä arkkitehdeilla on kuitenkin yleensä yhteinen suunta: haluamme saada aikaan korkeatasoista arkkitehtuuria ja tukea ammattikuntaa vastaamaan aikamme haasteisiin. Yksityiskohdissa saattaa tietysti olla eroja. Esimerkiksi Skandinaviassa lähestymistapa kestävyys-teen voi olla toisenlainen kuin Keski-Euroopassa.”

ARKKITEHTUURI JA KAUPUNKI-SUUNNITTELU EU-POLITIIKAN YTIMEEN

Schagemann opiskeli arkkitehdiksi Braunschweigin ja Stuttgartin yliopistoissa, ja valmistuttuaan hän perusti miehensä kanssa arkkitehtitoimiston Stuttgartiin. Pian hän kuitenkin ajautui tekemään arkkitehtuuripolitiikkaa niin Baden-Württembergin osavaltion, Saksan kuin Euroopan tasoilla.

”Olin niin mukana siinä, että mieheni sanoi lopulta: Ruth, sinun pitää valita, työskenteletkö suunnittelijana toimistossa vai taisteletko arkkitehtien oikeuksien puolesta. Päätin sitten keskittyä järjestötyöhön.”

ACE:n toimintaan Schagemann tuli mukaan vuonna 2013 Professional Practice Experience -työryhmän kautta. Kolme vuotta myöhemmin hänet valittiin järjestön hallitukseen ja vuonna 2021 puheenjohtajaksi.

Viime vuosina ACE on ollut aktiivisesti mukana Euroopan komission puheenjohtaja **Ursula von der Leyenin** vuonna 2020 tekemässä New European

Saksalainen Ruth Schagemann on työskennellyt Euroopan arkkitehtineuvoston puheenjohtajana vuodesta 2022.

Emme voi pelastaa maailmaa yksin, vaan tarvitsemme mukaan muita toimijoita.

Bauhaus -aloitteessa. Schagemann katsoo sen avanneen arkkitehteille uudenlaisia mahdollisuuksia vaihtaa työkenttäänsä.

”Olemme keskellä Euroopan historian suurimpia rakennetun ympäristön ja elinympäristön transformaatioprosesseja. Olemassa olevalla rakennuskannalla on siinä suuri merkitys, joten tärkeimpiä kysymyksiä on, miten voimme muokata sitä korkeatasoisilla tavoilla tuleville sukupolville. Tähän liittyy monia elementtejä, kuten tekoäly ja digitalisaatio, mutta meidän pitää määritellä uudelleen myös arkkitehtien rooli. Mihin suuntaan esimerkiksi arkkitehtitoimistojen pitää kehittyä ollakseen jatkossa kilpailukykyisiä?”

New European Bauhausia on arvosteltu ylätason aloitteeksi, jolla ei ole juuri kosketuspintaa käytännön suunnittelijoiden tai tavallisten kansalaisten arkeen. Schagemann myöntää, että aloitetta vaivaa samanlainen vaikeasti lähestyttävä kielenkäyttö kuin monia EU:n toimielimiä. Samalla hän kuitenkin korostaa, että New European Bauhaus on nostanut EU-politiikan ytimeen arkkitehteille tärkeitä asioita, kuten suunnittelun laadun.

”Arkkitehtuurin ja kaupunkisuunnittelun ottaminen osaksi EU:n relienssisuunnitelmaa on todellinen paradigmanmuutos,” Schagemann toteaa.

Tärkeänä välisaavutuksena Schagemann pitää sitä, että New European Bauhaus otettiin mukaan seitsenvuotiseen Horizon Europe -ohjelmaan, jonka kautta jaetaan lähes sata miljardia euroa erilaisille tutkimus- ja innovaatiohankkeille.

”Tämän myötä arkkitehtuuri ja kaupunkisuunnittelu voidaan huomioida uudella tavalla rahoitusta jaettaessa. On todella tärkeää, ettemme keskustele pelkästään materiaalien tutkimuksesta vaan myös siitä, miten yhteisöt ovat kehittyneet tiettyjen muuttujien puitteissa”, Schagemann selittää.

RAKENNUSKULTTUURI KAIKKIEN ASIAKSI

Viime vuonna ACE oli mukana perustamassa Davosin rakennuskulttuurin allianssia (Davos Baukultur Alliance), jonka tarkoituksena on sitouttaa julkisen ja yksityisen sektorin toimijat yhteisiin periaatteisiin korkeatasoisen elinympäristön luomiseksi.

”Tämä on valtava tehtävä, koska on paljon helpompaa muuttaa niiden mielet, jotka ovat jo

puolellasi. Kulttuuriministerit ovat yhtä mieltä siitä, että rakennuskulttuuri on tärkeää, mutta entä pankit, rakennusyritykset ja talousministerit? Miten pystymme vakuuttamaan heidät rakennuskulttuurin merkityksestä taloudelle, yhteiskunnalle, ympäristölle ja kulttuurille?”

Schagemann sanoo, että arkkitehtien työtä tukisi erityisesti, jos taloussektori muuttaisi lähestymistapaansa kohti kiertotaloutta ja edellyttäisi rakennushankkeita lainoitettaessa ekologisen ja kulttuurisen kestävyuden huomioimista.

”Emme voi pelastaa maailmaa yksin, vaan tarvitsemme mukaan muita toimijoita tavallisista kansalaisista päätöksentekijöihin ja yksityisiin yrityksiin. Muuten emme saa muutosta aikaan riittävän ajoissa”, hän painottaa.

JOKAISEN TULEE ÄÄNESTÄÄ EUROVAALEISSA

EU-politiikassa on odotettavissa merkittäviä muutoksia kesäkuussa pidettävien eurovaalien myötä. Laitaoikeiston on ennustettu saavan vaaleissa äänivyöryn, ja syksyllä nimitettävän uuden komission uskotaan painottavan vihreän siirtymän sijaan yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa. Schagemannin mielestä arkkitehtien pitää siksi puolustaa omia tavoitteitaan, jotta ne eivät jää muutoksen jalkoihin. Saadakseen näkemyksilleen huomiota ACE on laatimassa eurovaaleja varten omaa manifestiaan, joka julkistetaan myöhemmin keväällä.

”Manifestin tärkein viesti on, että nyt on aika toimia korkealaatuisen arkkitehtuurin ja kaikille tarkoitetun elinympäristön eteen. Kyse ei ole vain arkkitehtuurista, vaan kansalaisista, osallisuudesta ja yhteiskunnallisista lähestymistavoista. ACE:n näkökulmasta ja myös omasta mielestäni arkkitehdit ovat muutoksen välittäjiä, ja voimme tarjota ratkaisuja mahdollisiin ongelmiin”, Schagemann kiteyttää.

Vaikuttamista ei voi kuitenkaan jättää vain järjestöjen harteille, vaan jokainen voi tehdä oman osansa toivottavamman tulevaisuuden eteen.

”Meidän tulee nyt sanoa, että rakastamme Eurooppaa ja taistelemme demokraattisten arvojen puolesta. Siksi meidän kaikkien on mentävä kesäkuussa äänestämään. Tämä on pääviestini suomalaisille arkkitehteille.” ●

LUKUJA

279 lausuntoa

Rakentamislain ”korjaussarja” oli lausunnolla ajalla 9.1.–5.3.2024. Lausuntoja esitykseen annettiin yhteensä 279 kappaletta. Safan lausunnon mukaan Orpon hallituksen ehdottamat muutokset rakentamislakiin sotivat demokraattisen yhteiskunnan periaatteita ja kansainvälisiä sopimuksia vastaan.

401 kilpailuehdotusta

Turun historian ja tulevaisuuden museon kansainväliseen arkkitehtuurikilpailuun saapui yhteensä 401 ehdotusta. Kilpailussa etsitään muotoa Turun Linnan-niemeen museolle. Kilpailuaika oli 4.9.2023–16.1.2024 ja kilpailu ratkeaa kesäkuussa.

25 arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa

Euroopassa 25 maalla on voimassa oleva arkkitehtuuripoliittinen ohjelma, kertoo Architects’ Council of Europe tuore julkaisu. Seitsemän eurooppalaista maata on kertonut suunnittelevansa arkkitehtuuripoliittisen ohjelman kehittämistä ja kaksi maata, Bulgaria ja Slovakia, kertoneet että ne eivät aio kehittää ohjelmaa.

Lähteet:
Ympäristöministeriö
Turun kaupunki
Architecture Policies in Europe

SITAATTI

”Myös rakennetut ympäristöt voivat olla luonnon monimuotoisuuden reservaatteja.”

Maisema-arkkitehti **Aino Karilas** Sitowiseltä
3A Talks: Luonnon monimuotoisuus kaupunkiarkkitehtuurissa -keskustelussa 14. helmikuuta.

TAPAHTUMIA

Arkkitehtuurin ja muotoilun päivien päätapahtuma siirtyi toukokuulle

Lakon vuoksi helmikuulta siirtynyt Arkkitehtuurin ja muotoilun päivien ArkMuoto 2024 -pätapahtuma järjestetään 21. toukokuuta Helsingin Vuosaaressa yhteistyössä Kulttuurikeskus Vuotalon kanssa. Tapahtumaa voi myös seurata verkossa.

Iltapäivän mittaisessa tapahtumassa pohditaan, millaisia ovat hyvinvointia luovat tilat. Painopisteenä on paikallisuus, ja ääneen pääsevät myös lapset, nuoret ja muut kaupunkilaiset.

Tapahtuma huipentuu keskusteluun, jossa Vuosaaren nuorisotoimi, Arkkitehtuurikapina-Facebook-ryhmä ja RELEX-säätiö esittävät haasteet kolmelle suunnittelualojen asiantuntijalle. Asiantuntijat ovat arkkitehti **Tommy Lindgren** Aalto-yliopistosta, maisema-arkkitehti **Pia Kuusiniemi** Loci Maisema-arkkitehdeilta ja palvelumuotoilija ja sisustusarkkitehti **Tiina Hirvanen** 2Loops-muotoilutoimistosta.

ArkMuoto 2024 -pätapahtuma on kaikille avoin ja osallistuminen on ilmaista. Lisätietoja osoitteessa arkmuoto.fi.

Yhdyskuntasuunnittelun seura jakoi Ruusut ja Risut -tunnustukset

Yhdyskuntasuunnittelun seura myöntää vuosittain Ruusut-tunnustuksen esimerkillisestä työstä suomalaisen yhdyskuntasuunnittelun hyväksi. Vuoden 2023 Ruusut sai arkkitehti ja arkkitehtuurikriitikko **Tarja Nurmi** työstään ArkRex-arkkitehtuurielokuvafestivaalin perustajana ja kuraattorina. ArkRex-elokuva-tapahtumasta on muodostunut oloissamme ainutlaatuinen kokonaisuus, palkintoperusteluissa todetaan.

Risut-tunnustus jaetaan puolestaan taholle, jonka toimintaa seura ei näe yhdyskuntasuunnittelun kannalta esimerkillisenä. Vuoden 2023 Risut-tunnustus myönnettiin kiinteistökehitysyhtiö Spondalle projektista, joka on johtanut käyttökelpoisen ja sijainniltaan keskeisen liikerakennuksen purkamiseen Helsingin ydinkeskustassa.

”On piittaamatonta jättää käyttämättä ne mahdollisuudet, joilla kunnossa pidetty rakennus olisi voitu purkamisen sijaan korjata ja näin jatkaa sen elinkaarta vuosikymmeniä, ellei vuosisatoja eteenpäin”, perusteluissa sanotaan.

Arkkitehtuurin ja Designmuseon uudessa näyttelyssä korjataan

Arkkitehtuurimuseon ja Designmuseon uusi näyttely *FIX: Huolla ja korjaa* tuo yhteen arkkitehtuuria, muotoilua ja nykytaidetta. Näyttely kiinnittää huomion esineiden ja rakennusten korjaamiseen, ympäristön huoltamiseen, siivoamiseen sekä likaan ja kulumiseen liittyvään estetiikkaan. Näyttelyssä museot näyttävät hoivan paikkoina, joissa kokoelmahoito ja konservointi ylläpitävät tarkoin valittua esineistöä.

FIX: Huolla ja korjaa -näyttely on avoinna Arkkitehtuurimuseossa ja Designmuseossa 26.4.–31.12.2024.

Kaksi Lapinlahtea ja demokratia

Voiko kaupunkisuunnittelu pelastaa demokratian, ja millaisia keinoja siihen tarvittaisiin, kysyy sosiologi Pasi Mäenpää.

PASI MÄENPÄÄ

Demokratia ei kuulu vain vaaleihin ja kansan edustajille. Vapaassa yhteiskunnassa sitä toteutetaan joka päivä. Eikä kaupunki kehity vain bisneksen ja pääoman avulla. Se kasvaa myös itseorganisotuvasta kansalaistoiminnasta, jossa löydetään kiinnostavia paikkoja, luodaan yhdessä ideoita ja muotoillaan niistä parempaa ympäristöä. Oikeus kaupunkiin ja paikalliseen elämäntapaan tarkoittaa myös oikeutta muokata niitä.

Pohjois-Savon Lapinlahdella 34 salametsästäjää tappoi eläimiä omine lupineen. Rautatie ja muu sivistys oli saatu kunnalle jo aikapäiviä sitten, mutta silti Matti ampui ja Maija pysyi vaiti. Oman kollektiivisen käden oikeus ohitti eläinten eksistentiaalisen oikeuden. Jos jotain tehdään salaa, se ei voi olla demokraattista, vaikka kuinka pitkiä paikallisia perinteitä noudatettaisiin ja yhteisön etua ajettaisiin.

Helsingin Lapinlahteen juurtunutta yhteisöä on syytetty tilan valtaamisesta omalle porukalle ohi koko kaupungille yhteisen intressin, jota valtuusto ja hallinto edustavat. Ei ole vaikea huomata, että pitkäjänteinen toiminta on lujasti kiinnittynyt paikan henkeen ja kehkeytnyt yleishyödylliseksi ja historian luontevaksi jatkeeksi. Vaikeaa on sen sijaan sulkea lapinlahtelaiten yhteisö ja vaateet ulos demokraattisen kaupunkikehittämisen kehiksestä. Siksi Lapinlahti-yhteisön bisnesvoimin perustama säätiö esityksineen on otettava vakavasti.

Mutta miten edustuksellista demokratiaa toteuttava kaupunginhallinto voi jakaa oikeuksia joillekulle innokkaille – eikö se ole epistä kaikille muille? Näin kysytään esimerkiksi silloin, kun ei anneta kaupungin kaapista sähköä kaupunkitapahtumiin, ja vedotaan demokratiaan tasapuolisuutena.

Silloin voi arvioida, onko kulloinenkin kansalaistoiminta avointa, inklusiivista ja itseään korjaavaa. Saako jokainen halukas tulla mukaan ilman syrjintää, ja hallitaanko toimintaa demokraattisin pelisäännöin, mahdollisista haitoista ja häiriöistä huolehtien. Sitoutuvathan toimijat varmasti ihmis-oikeuksiin, oikeusvaltioon ja yleisesti jaettuun tosiasioihin, joita tiedepohjaisen asiantuntijuuden instituutiot edustavat?

Entä mikä on kaupunkisuunnittelun oma erityinen demokratiatehtävä? Kaupunkisuunnittelu on ollut eturintamassa rakentamassa osallistavampaa hallintoa; onhan maankäyttö- ja rakennuslaki taannut kansalaisille osallistumismahdollisuudet koko 2000-luvun ajan. Kaavoittajat ovat päässeet harjoittamaan tunteenhallintaa asukasilloissa, vaikka asukkailta se ei aina onnistukaan.

Siihenhän demokratian uhistu puhuminen ajatukset ensimmäiseksi vie eli kärjistyneeseen ”keskustelu” kulttuuriin etenkin sosiaalisessa mediassa, sen tukemaan populistiseen politiikkaan ja lopulta oikeusvaltion rakenteiden kestävyteen. Niiden kaikkien taustalla väijyy sosioekonominen polariisaatio kiihtyvine segregatioineen.

Pitäisikö siis kaupunkisuunnittelun kunnianhimon tasoa nostaa eli pelastaa itse demokratia, ja mitä sellainen voisi tarkoittaa? Ainakin siihen kuuluu kaikille avoin julkinen tila. Sellainen, jossa ihmiset kohtaavat tuntemattomia silmästä silmään, vaikka eivät puhuisi toisilleen. Se on kaupunki, jota lopulta kaupunkisuunnittelulla tavoitellaan, eikä asuntojen ripottelu maisemaan erilaisilla variaatioilla.

Suomessa kaupunkipolitiikka on ollut ja tuppaa yhä olemaan asuntopolitiikan osa, eikä toisinpäin. Siksi segregaatiotakin hoidellaan asuntoja purkamalla ja rakentamalla eikä kuumentamalla urbaania sulatusuunia asuintalojen välissä.

Näinä aikoina julkisten tilojen pitäisi pystyä kesyttämään sosiaalisen median voimaantamat kiihailijat katsomaan toisiaan kanssaihmisinä, ei viholisina. Jotenkin tässä ajassa jopa suoraviivainen rasistinen huutelu kadulla tuntuu raikkaalta verrattuna mukaläpällä tehtyyn nimittelyyn tai näköisargumentoivaan myrkyttelyyn somessa. Ei riitä, että julkiset tilat ovat kaikille avoimia. Pitää tarjota suojapaikkoja niille, joita nimitellään ja myrkytetään. Miten tehdä tarpeeksi väljää tilaa kaikkien tulla ja kuitenkin tiukkaa tilaa tarjoamaan suojaa? Tuskin ilman repertuaaria erilaisia julkisia tiloja, jotka tarjoavat tai ainakin kestävät monenlaista toimijuutta. ●

Kirjoittaja on kaupunkisosiologian dosentti ja tutkinut kaupunkilaisten toimintamahdollisuuksia julkisissa tiloissa.

Ratkaisuja alueiden eriytymiseen

Alueiden eriytymistä yritetään torjua purkamalla vanhoja vuokrataloja ja rakentamalla tilalle uusia. Asukkaiden häätäminen ei ole kestävä ratkaisu ongelmaan, sanoo espoolaisen Suvelan lähiön vuokratalokorttelin uudistamista seurannut tutkija ja arkkitehti Katja Maununaho.

Teksti SILJA YLITALO

Espoon kaupungin-
museon valokuvat
kertovat ajasta 1970-
ja 1980-lukujen
Suvelassa.

Kun Espoon keskuksen vieressä sijaitsevaa Suvelan lähiötä alettiin 1960- ja 1970-lukujen vaihteessa rakentaa, taustalla oli ajatus orgaanisesta kaupungista, joka levittäytyisi ympäristöön luonnonmuotoja mukaillen.

Alueen piti alun perin olla kiinteä osa uutta, Espoon keskus -nimistä kaupunginosaa, jonka suunnittelusta oli järjestetty kansainvälinen arkkitehtuurikilpailu vuonna 1967. Sen voittivat nuoret puolalaiset arkkitehdit **Jan Chimielewskin, Janusz Karubinskin** ja **Krzysztof Kurasin**.

”Suunnitelma oli hyvin aikansa henkinen, orgaanista kaupunkirakennetta tavoitteleva megastrukturi keskustoi-neen ja siitä lähtevine lonkeroineen. Palvelut ja asutus rakentuivat jalankulku-verkoston ympärille ja autot ja liikenne erotettiin omille vyöhykkeilleen”, arkkitehti ja tutkija **Katja Maununaho** kuvaa.

Puolalaisarkkitehtien kunnianhimoisesta suunnitelmasta toteutui lopulta vain Suvela: Kirstintien alue ja sen luoteispuolella sijaitseva Kirstinharju.

Kirstinharjun länsipäätä hallitsi iso Espoon kaupungin vuokratokortteli. Nyt koko kortteli alkuperäisine katurakenteineen, puustoisine pihoineen ja 1970-luvun lamellitaloineen on purettu ja tilalle rakennettu uusia taloja.

Taustalla oli halu uudistaa huonosta maineesta kärsinyttä aluetta, mutta koko korttelin purkamisen ei alkujaan ollut Espoon kaupungin suunnitelmissa.

Toisin kuitenkin kävi.

ONGELMANA MAINE

Maununaho on tutkinut maaliskuussa tarkistetussa väitöskirjassaan asuin-ympäristöjen kulttuurista monimuotoisuutta ja sen huomioimista tilasuunnittelussa. Yhtenä tapausesimerkkinä väitöstyössä on Kirstinharjun vuokratokorttelien uudistaminen. Maununaho on ollut mukana tekemässä kyselyä vuokratokorttelin asukkaiden asumisen tarpeista sekä järjestämässä kaavauudistukseen liittyviä asukastilaisuuksia. Lähteenä hän on käyttänyt lisäksi Suvelan alueelta keräämäänsä ja muissa hankkeissa alueelta kerättyä tietoa asukkaiden asumistoiveista.

Tilastojen mukaan lähes puolet Suvelan asukkaista on maahanmuuttajataustaisia, siellä on enemmän työttömiä ja yksinhuoltajia, koulutustaso on matalampi ja asuntojen hinnat alhaisemmat kuin Espoossa keskimäärin.

”Segregaatiota on Helsingissä ja Vantaallakin, mutta Espoossa se erottuu selkeämmin, koska muut alueet ovat pääosin aika hyväosaisia”, Maununaho sanoo.

Suvelan kenties suurin ongelma on kuitenkin huono maine, joka on perua jo alueen alkua ajoilta 1970-luvulta asti. Maununahon mukaan kyse on osittain median luomasta ja sosiaalisesti rakennetusta mielikuvasta, joka johtui muun muassa alueen vuokratokorttelisuudesta. Suvelan asutokannasta peräti 65 prosenttia oli arava-rahoitteisia vuokra-asuntoja, eikä omistusasuntoja alkuvaiheessa rakennettu lainkaan.

Katja Maununaho Kirstinharjun uusitussa korttelissa Suvelassa. Espoon kaupungin vuokra-asuntojen lisäksi korttelissa on nykyään muun muassa yksityisiä vuokrataloja ja asumisoikeusasuntoja.

”

Mitä ylipäättään tarkoitetaan ”kaupunkimaisuudella” ja miksi se on ongelma, jos lähiö-alueet poikkeavat tästä?

Puolalaiset Jan Chimielewski, Janusz Karubinski ja Krzysztof Kuras saivat tehtäväkseen laatia Espoon keskuksen yleisuunnitelman voitettuaan vuonna 1967 järjestetyn kansainvälisen kilpailun. Suunnitelmasta toteutui lopulta vain vuonna 2022 purettu Espoon kaupungintalo sekä Suvelan asuinalue, joka näkyy kuvan oikeassa alareunassa.

Uudistetun Kirstinharjun korttelin kirkkaan oranssit, punaiset ja keltaiset kerrostalot erottuvat muusta Suvelasta, joka on rakennettu pääosin 1970-luvulla.

Suvelaa on moitittu myös liiasta väljyydestä ja kaupunkimaisen rakenteen puuttumisesta. Maununaho ei täysin allekirjoita väitettä.

”Esimerkiksi Kirstinharjun raitti on tiiviisti rakennettu ja tilallisesti kiinnostavaa kaupunkirakennetta, ja alkuperäisen suunnitteluperiaatteen mukaisesti vain jalankulkijoille ja kevyelle liikenteelle tarkoitettu. Kauempaa kadulta katsottuna alue voi näyttää väljästi rakennetulta, mutta korttelien sisällä tilanne on toinen”, Maununaho sanoo.

Keskeinen kysymys on, mitä ylipäättään tarkoitetaan ”kaupunkimaisuudella” ja miksi se on ongelma, jos lähiöalueet poikkeavat tästä, Maununaho toteaa.

Poliittinen paine alueen uudistamiseksi oli kuitenkin kova. Ratkaisuksi nähtiin niin sanottu asumisen hallintomuotojen sekoittaminen eli käytännössä omistus- ja asumisoikeusasumisen lisääminen vuokratalovaltaiselle alueelle.

KUMPPANIA VAILLA

Ensimmäinen viitesuunnitelma Kirstinharjun korttelin uudistamiseksi, Avanto Arkkitehtien laatima niin sanottu perhoskaava, valmistui vuonna 2011. Siinä alueen reunoille oli suunniteltu uusia taloja, keskellä olevat vanhat talot olisi säilytetty. Joitain osia vanhasta olisi purettu, jotain korjattu ja jotain korotettu. Uudisrakentamiseen oli tarkoitettu hyödyntää muun muassa ympäröiviä pysäköintikenttiä.

Maununahosta suunnitelma oli varsin kiinnostava.

”Kortteliin olisi jäänyt selkeä kerrostuma vanhaa, ja uusi osa olisi erottunut siitä aivan omanlaisenaan rakenteena.”

Myös kaupunki oli valmis etenemään suunnitelman pohjalta ja alkoi etsiä kumppania sen toteuttamiseksi.

Sellaista ei kuitenkaan löytynyt. Mikään yksityinen rakennuttajataho ei ollut kiinnostunut yhdistelmästä, johon sisältyi sekä vanhojen talojen korjaamista että uusia taloja.

”Näyttää siltä, että jos vanhaa säilytetään, grynderit eivät lähde mukaan”, Maununaho sanoo.

Lopulta suunnittelu aloitettiin alusta uudelta pohjalta. Noppakaava-nimellä kulkenut viitesuunnitelma, jossa kaikki vanhat talot purettiin, valmistui vuonna 2016. Suunnilleen sen mukaisena alue valmistui vuonna 2022.

Talojen kunto ei missään vaiheessa ollut purkamisen perusteena, vaan ne olisi hyvin voinut korjata, Maununaho toteaa.

Kriittistä julkista keskustelua purkusunnitelmista ei Maununahon mukaan missään vaiheessa syntynyt. Myöskään valituksia purkukaavasta ei tehty.

”Silloin vajaa kymmenen vuotta sitten purkavasta täydennysrakentamisesta oli aika vähän esimerkkejä, Suvela oli eräänlainen pilottikohde. Ei ajateltu, että rakennuksilla itsessään olisi jotain arvoa, eivätkä rakentamisen hiilipäästötkään olleet samalla tavalla agendalla kuin nykyään.”

IHMISTEN YHTEISÖ

Vanhojen vuokratalojen tilalle nousseet uudet talot ovat keltaisia, oransseja ja punaisia. Niissä on yhteistiloja, kuten kuntosali, asukasolohuone ja -keittiö, joita entisetkin asukkaat toivoivat.

Vanhasta muistuttavat ainoastaan korttelin koilliskulmaan jääneet opiskelijatalot, jotka niiden omistaja, Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö Hoas, päätti purkamisen sijaan mieluummin korjata.

Maununaho kävi uudistetussa korttelissa tutustumiskäynnillä syksyllä 2022, kun talot olivat juuri valmistuneet. Aluetta esitellyt isännöitsijä raportoi huoltoon matalalla kynnyksellä pienistäkin epäkohdista, kuten lehdistä porrasikäytävässä.

Vanhojen talojen aikaan oli toisin. Tarinan mukaan alueen maine oli niin huono, ettei huolto mielellään edes tullut paikalle. Korttelia pidettiin jopa vaarallisena.

”Sen vuoksi talot sitten olivatkin

”

Kortteli ei ole enää mielikuvien harmaa Suvela, vaan vähän kuin uusi alku.

AVANTO ARKKITEHDIT

Vas. Kirstinharjun kortteliuudistuksen ensimmäisessä viitesuunnitelmassa, niin sanotussa Perhoskaavassa (2011), olisi rakennettu uutta korttelin laiduille ja säilytetty vanhat talot keskellä.

Oik. Kortteli toteutui lopulta Noppakaava-nimellä kulkenneen suunnitelman (2016) mukaan. Siinä kaikki korttelin vanhat talot purettiin.

”

Maununahosta
tärkeää olisi
kohdistaa
huomio paikkojen
segregaatioon.

Kirstinharjun korttelin uusissa taloissa on muun muassa kuntosali ja asukkaiden yhteistiloja, kuten asukaskeittiö- ja olohuone.

huonokuntoisia ja likaisia, kun niitä ei huollettu”, Maununaho toteaa.

Asukkaiden näkökulma alueeseen oli toinen. Asukaskyselyissä ja Maununahon myöhemmin väitöstyötään varten tekemissä haastatteluissa korostui etenkin yhteisöllisyys ja naapuriverkostojen tärkeys.

”Ne olivat asukkaille merkittäviä tukitekijöitä arjessa.”

Maununaho pohti, miten kävisi, kun talot purettaisiin ja ihmiset joutuisivat lähtemään. Minne he päätyisivät? Voisivatko lapset silti jatkaa samoissa kouluissa ja päiväkodeissa? Tarjottaisiinko alkuperäisille asukkaille mahdollisuutta muuttaa takaisin alueelle uusien talojen valmistuttua? Mitä tapahtuisi yhteisöllisyydelle ja arjen arvokkaille naapuriverkostoille?

Maununaho pyysi Espoon asuntoja seuraamaan, mihin vanhat asukkaat sijoittuisivat.

”Minusta se olisi aika arvokasta ja tärkeää tietoa.”

Rakennuttamisjohtaja **Pirjo Räihä** Espoon asunnoista kertoo Arkkitehti-uutisille, että kaikille purettujen talojen asukkaille tarjottiin uutta asuntoa muista Espoon asuntojen kohteista.

Suvelassa vapaita asuntoja ei Räihän mukaan valitettavasti ollut, mutta asukkaille pyrittiin järjestämään uusi asunto ”kunkin hakukriteerien mukaan mahdollisimman sopivasta sijainnista”.

Kirstinharjun kortteliin valmistuneet uudet talot ovat niin erilaisia ja eri kokoisia kuin vanhat, että niistä olisi ollut hankala kohdistetusti tarjota asuntoja

vanhoille asukkaille, Räihä sanoo. Harva myöskään haluaa vuosien jälkeen enää muuttaa takaisin, kun elämä on jo ehtinyt vakiintua uuteen paikkaan.

Siitä mihin korttelin asukkaat lopulta sijoituivat, ei ole tehty tilastoja.

”Siitä on kyllä ollut puhetta, ja se olisi meidänkin näkökulmasta kiinnostavaa tietoa”, Räihä sanoo.

Selvitettyään asiaa Räihä kertoo myöhemmin sähköpostitse, että Espoon asuntojen asiakkuus- ja vuokrausjärjestelmät ovat välissä ehtineet vaihtua, joten tietoja on enää vaikea saada.

Espoon asuntojen verkkosivuilta selviää, että uusissa vuokrataloissa asunnot ovat pienempiä ja kalliimpia kuin vanhoissa taloissa. Esimerkiksi viiden huoneen asuntoja uusissa vuokrataloissa ei ole lainkaan.

Kyselyissä alkuperäiset asukkaat, joiden joukossa oli paljon monilapsisia maahanmuuttajaperheitä, olivat toivoneet taloihin enemmän juuri isoja perheasuntoja.

PERUUTTAMATON PROSESSI

Keväisenä pyhäpäivänä Suvela on kuin mikä tahansa uinuva lähiö. Kirstinharjun vanhojen havupuiden ja vielä lehdettömien pensaiden ja lehtipuiden lomasta nousevat vaaleat, 6–8-kerroksiset lamellitalot näyttävät sympaattisilta pihojen lomitse kulkevan kävelyreitillä varrella.

Talojen keskellä on yksikerroksinen Asian Food Market -niminen elintarvike-liike ja pieni päiväkotikoti. Kadut ovat siistejä ja vastaantulevat ihmiset lähinnä

satunnaisia koiranulkoiluttajia tai vanhempia lapsineen.

Kirstintien asukaspuistossa ja tien toisella puolella koulun pihalla riittää vilinää, kun lapsiperheet ja koululaiset ulkoilevat.

Äkkiseltään on vaikea hahmottaa, mikä alueesta tekee niin pahamaineisen.

Kirstinharjun uudet, kirkkaan väriset talot harjakattoineen ja ulkonevine parvekkeineen pistävät silmään muuten niin 1970-lukulaisessa lähiömaisemassa. Espoon asuntojen Pirjo Räihän mukaan kaupungin vuokratalojen lisäksi korttelissa on muun muassa vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja ja nuorisotasuntoja. Omistusasuntoja sinne ei onnistuttu saamaan.

”Kaupunkikuvallisestihan kortteli on nyt hyvin erilainen kuin ennen. Se ei ole enää mielikuvien harmaa Suvela, vaan vähän kuin uusi alkua”, Maununaho toteaa.

Olisiko sama uuden alun tuntu voitu saavuttaa ilman vanhojen talojen purkamista, pelkästään korjaamalla?

”Olisi tottakai. Se olisi ollut myös kiinnostavampaa, ja sehän oli alun perin tarkoituksenakin.”

Ylipäättään ajatus, että alueiden eriytymistä voisi torjua laajamittaisella purkamisella ja uudisrakentamisella, on Maununahosta ongelmallinen.

”Segregaatio on prosessi, jota ei voi ratkaista peruuttamalla takaisin samaa reittiä, jota pitkin se on syntynyt. Ei voi lähteä siitä, että siirretään vanha väestö muualle ja otetaan vanhat rakennukset pois.”

Keskeistä olisi sen sijaan kiinnittää huomiota siihen, mitä alueiden nykyiset asukkaat tarvitsevat. Miten heitä voisi auttaa? Miten ympäristöä voisi parantaa niin, että myös asukkaiden oikeudet ja tarpeet toteutuvat?

PAIKKOJEN SEGREGAATIO

Segregaatiossa on kyse muustakin kuin väestörakenteen eriytymisestä, Maununaho muistuttaa. Monikulttuurisuutta itsessään ei pitäisi nähdä ongelmana, tai mitään ihmisryhmiä ylipäättään.

Alueiden eriytymisestä puhutaan paljon, mutta suunnittelun kannalta Maununahosta tärkeää olisi kohdistaa huomio *paikkojen* segregaatioon.

”Jos jokin ympäristö alkaa rappeutua tai joistain paikoista kertyy huonoja kokemuksia ja niitä aletaan vältellä, siihen pitää totta kai puuttua. Tai jos alueet eriytyvät siinä mielessä, että hyvät palvelut, miellyttävät tilat, luontoympäristö ja muut laatutekijät kertyvät vain tiettyille alueille ja toiset jäävät niitä vaille.”

Joskus se voi tarkoittaa, että jotakin puretaan ja jotain uutta rakennetaan.

”Mutta sen pitäisi tapahtua niin, että asukkaiden oikeuksia kunnioitetaan.”

Hyviä esimerkkejä onnistuneista uudistusprojekteista löytyy Suvelastakin. Maununaho mainitsee Suvelan kapelin ja asukaspuiston ympäristön esimerkkeinä laadukkaasta julkisesta tilasta, joka aidosti palvelee alueen asukkaita. Vuonna 2016 valmistuneen kapelin ja asukaspuiston on suunnitellut arkkitehtitoimisto Oopeaa.

”Se on älyttömän hieno kokonaisuus, eikä ei ole aiheuttanut kenenkään häätöjä.”

Samoin kadun toisella puolella sijaitsevan Kirstin koulun peruskorjaus uusine parkourkenttineen ja ulkoliikuntatiloineen saa Maununaholta kiitosta.

”Kyse on lopulta mielikuvista. Houkuttelevat ja viihtyisät tilat saattavat kutsua ihmisiä muualtakin, ja sitä kautta paranevat myös mielikuvat alueesta.”

Ja viime kädessä alueen maine.

ASUKKAIDEN TOIVEET HUOMIOON

Maununaho toivoisi, että asukkaiden näkemykset otettaisiin paremmin

huomioon, kun asuinympäristöjä uudistetaan. Ongelmana on, ettei se ole varsinaisesti kenenkään vastuulla.

”Lakisääteinen velvoite osallistaa ja kuulla asukkaita liittyy ainoastaan kaavoitukseen. Rakennussuunnitteluvaihe olisi tässä ratkaiseva, mutta sitä ohjaavat ensisijassa rakennuttajan intressit.”

Paras vaihe asukasosallistamiseen olisi kaavoituksen ja rakennussuunnittelun välissä, Maununaho pohtii. Tois-taiseksi siihen ei kuitenkaan ole mitään malleja olemassa.

Tässä Maununaho kääntäisi katseen arkkitehtien suuntaan.

”Me voimme ainakin lisätä tietoisuutta aiheesta.” ●

Katja Maununahon arkkitehtuurin alan väitöstyö *Kulttuurien kohtaamia asuin-ympäristössä – Arjen kulttuurisen monimuotoisuuden huomioiminen kaupunkiasumisen suunnittelussa* tarkastettiin Tampereen yliopistossa 15.3.2024.

Alueiden eriytymistä on tehokkainta torjua ehkäisemällä sitä ennakolta, tutkija ja arkkitehti Katja Maununaho sanoo.

Korjaustalkoisiin tarvitaan arkkitehtien asiantuntemusta

Rakennussuojelun asiantuntemuksen väheneminen valtionhallinnossa ja lyhytnäköinen kiinteistöpolitiikka vaarantavat yhteisen kansallisvarallisuutemme tulevaisuuden. Harri Hautajärvi ehdottaa ratkaisuksi asiantuntijoista koostuvaa riippumatonta ohjausryhmää.

Teksti HARRI HAUTAJÄRVI
Piirrokset ERKKI MÄKIÖ

”Meillä on Suomessa aivan liikaa rakennuksia. Me ei tulla saavuttamaan ilmastopäästö-tavoitteita, jos me ei saada suurin piirtein kolmas-osaa lämmitetyistä tiloista purettua pois lähivuosina. Veikkaan, että on tulossa kovat purkutalkoot ilmasto- ja ympäristösyistä. Paineet kohdistuu myös suojeltuun tai historiallisesti arvokkaaksi koettuun rakennuskantaan.”

Näin dramaattisen tulevaisuusnäkökymän esitti marraskuussa Valtio restauroi -seminaarissa arkkitehti **Juha Lemström**, jolla on takanaan pitkä ura valtion rakennushallinnossa, viimeksi Senaatti-kiinteistöjen johtotehtävissä. Arkkitehtuurin historian emeritusprofessori **Vilhelm Helander** puolestaan peräänkuulutti päinvastaista asennetta Arkkitehtiutisten 1/2024 artikkelissaan ”Kiinteistöpolitiikka jyrää rakennusperinnön”. Helanderin mielestä vanha rakennuskanta pitäisi nähdä voimavarana eikä rasitteena.

Rakennemuutokset todellakin ravisuttavat Suomea. Meneillään on jo nyt purkubuumi, sillä vuosittain hävitetään noin 4 000 rakennusta. Maa-seututaajamissa ja pikkukaupungeissa joudutaan karsimaan palveluita väestön muuttaessa kasvukeskuksiin. Kutistuvilla paikkakunnilla kiinteistöjen arvo on voinut viime vuosina romahtaa tai muuttua jopa miinusmerkkiseksi, kun puolestaan kasvukeskuksissa, erityisesti pääkaupunkiseudulla, tonttimaan ja asuntojen hinnat ovat kivunneet korkealle. Etenkin valtion, kuntien ja seurakuntien rakennuksia myydään halvalla tai puretaan

ympäri Suomea, ja julkisia palveluita keskitetään uusiin, usein suuriin yksiköihin sekä vuokratiloihin. Rakennusten omistamisesta ja rakennuttamisesta on tullut entistä enemmän sijoitustoimintaa, ja liikkeellä on kiinteistökeinottelijoita. Sijoittajat luot-saavat yhä vahvemmin myös kaupunkisuunnittelua sekä ostavat arkkitehtitoimistoja.

TALOJEN PURKAMINEN NOPEUTTAA ILMASTONMUUTOSTA

Hokema tuhansista rakennuksista väärissä paikoissa ei pidä aina paikkaansa, sillä purkamista tehdään usein tarpeettomasti ja löyhin perustein. Etenkin kasvukeskuksissa purkutraktoreiden kitaan päätyy käyttö- ja korjauskelpoisia, suojeltujakin taloja, kun tilalle halutaan suurempia ja korkeampia rakennuksia. Purkamiseen kannustaa vallalla oleva suuntaus tehokkaaseen tiivistämiseen lisärakennusoikeuksineen, mitä perustellaan energiatehokkuudella ja päästöjen vähentämisellä. Purkuperusteena käytetään myös sisäilmaongelmia – sekä todellisia että myös pintapuolisiin selvityksiin tai hatariin väitteisiin pohjautuvia – etenkin jos tilalle halutaan isompi rakennus.

Tutkimustieto, esimerkiksi ympäristöministeriön *Purkaa vai korjata?* -raportti, vahvistaa sen mikä on muutenkin järjestyksessä: vanhojen talojen purkaminen ja korvaaminen uusilla lisää huomattavasti ilmastopäästöjä korjaamiseen verrattuna. Rakennusten säilyttämisellä ja korjaamisella sen sijaan hidastetaan merkittävästi ilmastonmuutosta. Tästä syystä tarvitsemme purkutalkoiden sijaan kansalliset talkoot nykyisen rakennuskannan ylläpitoon ja vaalimiseen. Kaikkea ei tietenkään voida säilyttää, mutta tarvitsemme nykyistä viisaampaa kiinteistönpitoa, jossa vältettäisiin tarpeetonta purkamista ja uuden rakentamista sekä tarpeetonta korjaamista ja ylikorjaamista.

Tuhansia vanhoja taloja on turmeltu uudisrakentamiseen kehittyillä rakennusratkaisuilla, materiaaleilla ja koneellisella ilmanvaihdoilla.

Niin Senaatti-kiinteistöihin kuin Museovirastoonkin tarvittaisiin nykyistä enemmän rakennussuojeluun ja restaurointiin erikoistuneita arkkitehteja.

Kunnossapidon ja korjaamisen vaihtoehtoja pitäisi alkaa vertailla. Etenkin julkiset rakennukset ajetaan liian usein turhan massiivisiin peruskorjauksiin, kun niiden valmistumisesta tai edellisestä peruskorjauksesta on kulunut vasta 20–30 vuotta, tuoreina esimerkkeinä Mäntyniemi, Ateneum ja Helsingin yliopiston päärakennus. Keskeisenä syynä tähän ovat lyhytikäiset koneelliset ilmanvaihtojärjestelmät, jollaiset on määrätty pakollisiksi lähes kaikkiin uusiin rakennuksiin, ja joita on lisätty myös vanhoihin taloihin – usein kohtalokkain seurauksin. Korjaustarvetta aiheuttaa myös se, että vuosikymmenien ajan sekä uudis- että korjausrakentamisessa on suosittu – ja suositetaan edelleen – teollisia materiaaleja ja kosteudesta helposti vaurioituvia rakenneratkaisuja. Kosteusvaurioiden, kemiallisten materiaali päästöjen ja haitta-aineiden ohella sisäilmaongelmia aiheuttaa myös lasi- ja mineraalivillaisten eristeiden, akustiikkalevyjen ja suodattimien hapertuminen hienojakoisiksi kuiduiksi, joita koneellinen ilmanvaihto levittää huoneilmaan. Vaikka mineraalikuitupölyongelma olisi korjattavissa, se ratkaistaan usein purkamalla koko rakennus – kuten Espoon kaupungintalo. Ylimoitettuja korjauksia aiheuttaa myös kiinteistönomistajien liioiteltu pelko orgaanisia materiaaleja, kuten välipohjien turve- ja purutäyttöä kohtaan.

VALTIOVALLAN EI PITÄISI KANNUSTAA PURKAMISEEN

Valtion rakennusperinnön ja -hallinnon ongelmat kilpistyvät Senaatti-kiinteistöjen toiminnassa. Se toteuttaa valtion kiinteistö- ja toimitilastrategioita, ja työtä ohjaa valtiovarainministeriö, jonka kykyä tunnistaa rakennetun omaisuuden arvoa ja kiinteistövarallisuuden pitkän aikavälin ylläpidon merkitystä ei voi liiemmin kehua. Senaatin ensisijaisena tavoitteena on toimitilojen tuottaminen valtion toimijoille. Jos organisaatio ei ole tyytyväinen tiloihinsa, voi Senaatti toteuttaa laajan peruskorjauksen uusilla tilaratkaisuilla tai myydä tai purkaa rakennuksen ja rakentaa uuden. Esimerkkejä voisi luetella eri puolilta Suomea kymmenittäin, tunnetuimpana purku- ja laajennushanke, jolla pilattaisiin Valtioneuvoston linna.

Senaatin peruskorjaus- ja muutoshankkeet eivät läheskään aina kumpua todellisesta

korjaustarpeesta, vaan paremminkin valtion lyhytjänteisestä ja tuhlailevasta toimitilastrategiasta. Ei ole järkevää muuttaa rakennuksia koko ajan toisenlaisiksi, saati purkaa tai myydä niitä ja rakentaa tilalle uusia aina kulloisenkin työympäristöihanteen tai organisaation koon mukaan. Siinä haaskataan rahaa, luonnonvaroja ja rakennusperintöä. Kun joillekin organisaatioille ja toimintoille tarvitaan tiloja, niitä tulisi pyrkiä osoittamaan olemassa olevasta rakennuskannasta. Uusi käyttö voitaisiin usein sovittaa vanhaan rakennukseen ilman isoja tilamuu-toksia, jos vain haluttaisiin. Hyvää rakennuskantaa kannattaisi pitää kunnossa ja käytössä, sillä se on pitkän päälle edullisin ja myös ilmastoystävällisin ratkaisu.

Rakennussuojelua on hapertanut osaltaan Museoviraston asiantuntija-aseman heikentäminen henkilöstöä vähentämällä. Viraston johtotehtävissä ei ole enää yhtään arkkitehtia. Museovirasto on myös nakertanut omaa uskottavuuttaan suostumalla viime vuosina lakisääteisen tehtävänsä vastaisesti tukemaan esimerkiksi Senaatin kiistanalaisia purku- ja laajennushankkeita.

Museoviraston tehtäviä on siirretty vuoden 2020 alusta lähtien maakuntien alueellisille vastuuseoille, jotka hoitavat etupäässä asemakaavalla suojeltuja kohteita. Monillakaan niistä ei kuitenkaan ole riittävää asiantuntemusta, resursseja saati selkänöjää seutukuntiensa rakennussuojelua ja kulttuuriympäristöä koskevissa, alati lisääntyvissä kiistoissa. Aluemuseoiden rakennustutkijat joutuvat usein taistelemaan oman kunnallisen työnantajansa näkemyksiä vastaan, mikä on lähtökohtana erittäin hankala.

Carl Ludvig Engelin suunnitteleman Valtioneuvoston linnan pihalta aiotaan purkaa vuonna 1900 valmistunut klassistinen, suojeltu painotalo ja rakentaa tilalle neljä kertaa suurempi toimistotalo, joka tukkisi sisäpihan.

Kaikki edellä kuvatut muutokset ovat sysännet vastuuta rakennusperinnön vaalimisesta kulttuuriympäristöalan järjestöille. Niinpä Suomen nykyinen hallitus on poistamassa niiltä oikeuden valittaa rakentamis-, toteuttamis- ja purkamisluvista, ja ely-keskusten ja museoviranomaisten valitus-oikeutta rajoitettaisiin. Orpon hallitus helpottaisi purkamista myös muilla tavoin – suojeltujen rakennusten osalta. Safa on jättänyt lakimuutoshankkeesta hyvin kriittisen lausunnon.

VALTION KIINTEISTÖPOLITIikka KAIPAA KORJAUSLIIKETTÄ

Valtion kiinteistöpolitiikan, rakennussuojelun, restaurointien ja rakentamisen tulisi olla esimerkillistä, sillä kyse on merkittävän kansallisvarallisuuden hoidosta. Niin Senaatti-kiinteistöihin kuin Museovirastoonkin tarvittaisiin nykyistä enemmän rakennussuojeluun ja restaurointiin erikoistuneita arkkitehteja, ja heitä tulisi nimetä myös Valtion kiinteistöasioiden neuvottelukuntaan. Ei ole toista ammattikuntaa, jonka koulutukseen kuuluu sekä arkkitehtuurihistoriaa että rakennussuojelun, restauroinnin, laajennusten ja tila- ja detailisuunnittelun perusteiden osaaminen. Näiden kysymysten hallitseminen on tärkeää rakennuttamista ja rakennussuojelua sekä niihin liittyvää ohjaus- ja valvontatyötä hoitaville viranhaltijoille.

Senaatilla on yli 500 suojeltua rakennusta, mutta vain muutama arkkitehtuurin historiaan ja restaurointiin perehtynyt asiantuntija. Esimerkiksi Ruotsin vastaavassa organisaatiossa, valtion kiinteistölaitoksessa (Statens fastighetsverk,

SFV), toimii kahdeksan hengen restaurointiosasto. SFV on muutenkin keskittynyt vaalimaan ja omistamaan nimenomaan historiallisia kiinteistöjä. Senaattikin voisi valita tämän linjan eikä myydä pois vanhoja arvokohteita, kuten nyt tapahtuu. Senaattiin tulisi perustaa vastaavanlainen restaurointiosasto kuin SFV:ssä.

Tarvitaan asiantuntijoista koottava riippumaton ohjausryhmä ohjaamaan Senaatin ja Museoviraston työtä valtion rakennusperinnön hoitamisessa. Rakennusperinnön asiantuntijoita tarvittaisiin myös Museoviraston kulttuuriperintöalan neuvottelukuntaan. Lisäksi voitaisiin merkittävimpiin valtio-rahoitteisiin restaurointihankkeisiin perustaa hankekohtaisia asiantuntijatyöryhmiä keskustelemaan restaurointien linjanvedoista.

Maamme rakennuskantaa koskeva tilanne kaikine haasteineen on monimutkainen, mutta juuri arkkitehtikunta voisi kehittää ratkaisuja, kuten 1940-luvulla, kun Safa lähti viitoittamaan Suomen jälleenrakennusta. Passiivisen suorittajan ja kiinteistösijoittajan rengin sijaan olisi tarvetta taas visionäärisille, yhteistä etua ajaville arkkitehteille. Onneksi nuorten arkkitehtien piirissä näkyy kiinnostusta sellaiseen. Kiinteistö- ja rakennusalan painopistettä pitäisi saada käännettyä olemassa olevan rakennuskannan ja infrastruktuurin säilyttämiseen ja hyödyntämiseen. ●

Kirjoittaja on arkkitehti ja tekniikan tohtori, joka tekee tutkimus- ja suunnittelutyötä omassa toimistossaan. Hän on erikoistunut arkkitehtuurin historiaan, rakennussuojeluun ja korjausrakentamiseen.

TILITOIMISTO A-PALVELU OY

www.apalvelu.fi
+358 10 336 6030
tilitoimisto@apalvelu.fi

Kun ovelta vaaditaan mahdottomia

KOSTEUS • KEMIKAALIT • MIKROBIT • ISKUT JA RASITUS • AIKA

MUOVILAMI OY
Kovaan rasitukseen tarkoitettuja
LAMI-ovia lähes 60 vuoden
kokemuksella ja
ammattitaidolla!
www.lamidoors.com

Koronan opit kaupunkisuunnittelulle

Kaupunkisuunnittelussa tulee ilmastokriisin ohella varautua sen mukanaan tuomiin terveyskriiseihin, kirjoittaa Emilia Rönkkö. Oulun yliopiston arkkitehtuurin yksikön koordinoimassa RECIPE-hankkeessa tutkitaan, miten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää tietoa voidaan jalkauttaa monialaiseen suunnittelutyöhön.

EMILIA RÖNKKÖ

Rakennetun ympäristön vaikutukset planetaariseen terveyteen ovat nousseet yhä enemmän keskusteluun kestävyysmuutoksen hallinnan ohella. Kaupunkisuunnittelijoiden rooli sillanrakentajina luonnon hyvinvoinnin

ja terveysvaikutusten välillä oli esillä esimerkiksi Lahdessa helmikuussa pidetyssä People and Planet 2024 -konferenssissa. Vaikuttavuuskuiluja on ylitettävänä myös tutkimuksen ja käytännön suunnittelutyön välillä. Konferenssissa tutkijoita haastettiin ottamaan askeleita kohti ”tutkivismia” eli edistämään systemaattista tiedon hankintaa ja samalla vaatimaan yhteiskunnallista muutosta.

Koronapandemia havahdutti ammattikuntaamme siihen, että kaupunkisuunnitteluun tulevat ilmastokriisin ohella vaikuttamaan myös tulevat terveyskriisit. Toisaalta ympäristökriisi on myös sosiaalinen kriisi, joka vaikuttaa erityisesti heikoimassa asemassa olevien hyvinvointiin. Suomessa emme suinkaan ole immuuneja sen uhkille. Ilmaston lämpeneminen, kaupungistumisen kiihtyminen ja eläinten elintilan kaventuminen ovat yhdistelmä, joka todennäköisesti lisää tarttuvien tautien esiintyvyyttä Euroopassa. Esimerkiksi Pariisin kaduilla nähtiin hiljattain poikkeuksellisia torjuntatoimia tiikerihyökkäyksen ja sen levittämien vaarallisten tartuntatautien vuoksi. Tutkijat ennakoivat, että lämpenemisen edetessä näitä maailman vaarallisimpia eläimiä tavataan jatkossa myös Pohjolassa.

Kaupunkiympäristöjen rooli ja kaupunkisuunnittelun mahdollisuudet tartuntatautien ennaltaehkäisyssä ja siten pandemioiden torjunnassa ovat aiheina Oulun yliopiston arkkitehtuurin yksikön koordinoimassa Resistant Cities: Urban Planning as Means for Pandemic Prevention

(RECIPE) -hankkeessa. Tutkimme, millaisia työkaluja terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyössä sekä yhteiskunnallisessa varautumissuunnittelussa tarvitaan tukemaan suunnitteluprosessin eri vaiheita, informaatiokäytänteitä ja poikkihallinnollista yhteistyötä. Kehitämme myös planetaarista terveyttä edistävän kaupunkisuunnittelun teoriaperustaa osana ekososiaalista viitekehystä. Monitieteinen hanke yhdistää ja hyödyntää biodiversiteetti- ja informaatiotutkimusta sekä ympäristö- ja kansanterveyden, terveyshistorian ja kaupunkisuunnittelun tutkimusta.

Keskeinen kysymys RECIPE-hankkeessa on, miten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää tietoa voidaan jalkauttaa monialaiseen suunnittelutyöhön. Kaupunkisuunnittelijoiden sekä kansan- ja ympäristöterveyden toimijoiden yhteistyötä terveyden kaupunkiympäristöjen luomiseksi on peräänkuulutettu jo pitkään. Tutkimustietoa on kertynyt runsaasti esimerkiksi asuinalueiden ja kaupunkiluonnon merkityksestä ihmisten terveydelle ja hyvinvoinnille, kuten myös fyysisen aktiivisuuden yhteydestä immuunijärjestelmän toimintaan, infektioista toipumiseen sekä kroonisten sairauksien ehkäisyyn. Tieto ei ole kuitenkaan jalkautunut kovin tehokkaasti kaupunkisuunnittelun toimenpiteisiin. Luonnon hyvinvointivaikutukset nousevatkin kaavoituksessa usein esille pikemminkin poliittisen tahtotilan kautta kuin tutkitulla tiedolla perusteltuina.

Hankkeen yhteydessä tekemämme kaavoituksen, liikenne- ja vihersuunnittelun, hyvinvoinnin edistämisen sekä ympäristöterveyden asiantuntijoiden haastattelut valottivat muutamia keskeisiä näkökohtia. Haasteita on ensinnäkin terveyteen ja hyvinvointiin liittyvän tiedon saatavuudessa ja esittämisen tavoissa, tiedon tuottamisen ja tietotarpeiden erilaisissa aikajänteissä, puhumattakaan

Ilmaston lämpeneminen, kaupungistumisen kiihtyminen ja eläinten elintilan kaventuminen ovat yhdistelmä, joka todennäköisesti lisää tarttuvien tautien esiintyvyyttä Euroopassa.

tutkimustiedon siirtymisestä lainsäädäntöön, raja-arvoihin ja ohjeisiin. Kehitettävää on myös siinä, miten teknisellä toimialalla ymmärretään oman työn linkittyminen terveyden edistämiseen ja kaupunkilaisten hyvinvointiin. Yhteisen tietoperustan muodostamista ja ylläpitoa suunnittelua, päätöksentekoa sekä kokonaisvaikutusten arviointia varten tulisikin kehittää.

Tutkittuun tietoon pohjautuvien kaupunkisuunnitteluratkaisujen kehittäminen on nähtävä osana kriisinkestävän yhteiskunnan rakentamista. Tarvi- taan työkaluja, joilla planetaarisen terveyden kan- nalta kriittisten päätösten vaikutusketjuja voidaan tarkastella systeemisesti aina maaperämikrobeista kaupunkien makrorakenteiden tasolle. Tutkivisia voi olla sekin, että hyvinvointiin liittyviä vaikutuk- sia osataan paremmin euroistaa. Tutkimuskentällä puhutaan yhä enemmän liikunnallisen elämänta- van tuottaman rahallisen arvon laskemisesta. Toi- saalta perinteisten kansantalouden tilinpidon jär- jestelmien rinnalle on nostettu ekosysteemitilinpito, jonka avulla luontopääomaa ja ihmistoiminnan sille aiheuttamia haittoja voidaan seurata kokonaisval- taisesti myös euromääräisin mittarein.

Kaupunkisuunnittelijoiden on osattava varmis- taa, että nyt tehty ratkaisut eivät vaaranna kestä- vää tulevaisuutta pitkällä aikavälillä. Historia antaa monia esimerkkejä niin kutsutuista suunnitelluista haavoittuvuuksista (englanniksi *planned vulnera- bilities*). Monimutkaisia suunnitteluhaasteita ovat esimerkiksi kaupunkitulvien ehkäisy ja hulevesien hallinta, sekä kaupunkiluonnon monimuotoisuuden lisääminen kosteikkojen ja avo-ojien avulla. Toi- saalta vektorivälitteisten tartuntatautien, kuten malarian, ehkäisytoimet perustuvat seisovien avo- vesien välttämiseen. COVID-19:n kaltaiset ilma- välitteiset tartuntataudit puolestaan muodostavat sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta äärimmäisen

haasteen ihmiskunnalle. Suunniteltuja haavoit- tuvuuksia ovat myös kaupunkiympäristöt, jotka eivät mahdollista kriittisten palveluiden saavutta- mista ilman autoa, tai ruuantuotannon ja metsien monokulttuurit, jotka altistavat tuhoeläimille ja kasvitaudeille, puhumattakaan digitaalisen kriitti- sen infrastruktuurin haavoittuvuudesta. Kriiseihin varautuminen perustelee siten muun muassa oma- varaisuutta, lähipalveluiden saavutettavuutta ja mal- tillisia yksikkökokoja.

Arkkitehdit muotoilevat fyysisiä käyttöliittymiä ympäristöön ja visualisoivat tulevaisuuden luovia ratkaisuja, joiden avulla voimme elää ympäristö- muutoksen keskellä. Tehtävä ei ole helppo, mutta kohtuullisella varmuudella voidaan sanoa, että on tärkeää huolehtia monimuotoisuudesta, hajaut- taa riskejä ja välttää joustamattomia strategioita. Urbanin systeemidynamiikan ymmärtämiseksi tarvitaan uudenlaisia vaikutusten arvioinnin ja seu- rannan työkaluja, jotta tiedämme, onko tehdyillä ratkaisuilla positiivisia, negatiivisia vai keskenään ristiriitaisia vaikutuksia. On myös huomattava, että kriisien vaikutukset eivät jakaannu tasaisesti, vaan kohdentuvat sosiaalisten ja ekologisten järjestel- mien haavoittuvimpiin osiin. Koronapandemia onkin toiminut esimerkkinä kriisistä, joka läpi- valaisee järjestelmien puutteita tai valuvikoja. Eko- logisesti kestävä ja terveellinen kaupunki nivoutuu tiiviisti sosiaalisen kestävyuden näkökulmaan. Siksi tarvitsemme ekososiaalisen systeeminäkökulman vahvempaa kytkemistä niin tutkimukseen kuin käytäntöön. ●

Kirjoittaja on yhdyskuntasuunnittelun dosentti ja tutkija, joka työskentelee monitieteisessä RECIPE-tutkimushan- keessa Oulun yliopiston arkkitehtuurin yksikössä.

RECIPE-hanke on toteutettu Suomen Akatemian yhteydessä toimivan strategisen tutkimuksen neu- voston rahoituksella (pääätösnúmero 345220).

Kuvituksen takaa

Tämän vuoden Arkkitehtipäivien ilmeen suunnitellut graafikko Ville Tietäväinen on koulutukseltaan arkkitehti, mutta hän ei ole työskennellyt alalla päivääkään.

Teksti ANNI VARIS

Kun **Ville Tietäväinen** osallistui arkkitehtivuosisurssinsa tapamiseen muutama vuosi sitten, kävi ilmi, että vuonna 1992 opintonsa aloittaneista kurssikavereista alle puolet työskenteli arkkitehtuurin alalla. Opiskelu-aikana harjoittelupaikat toimistoissa olivat kiven takana, sillä taustalla vaikutti 1990-luvun lama.

MYÖSKÄÄN Tietäväinen ei ole koskaan työskennellyt arkkitehtina. Sen sijaan hän on palkittu graafinen suunnittelija, kuvittaja ja sarjakuvataiteilija. Arkkitehdiksi hän valmistui Teknillisestä korkeakoulusta vuonna 2000.

”En ole eläissäni tehnyt töitä, johon minulla olisi koulutus”, Tietäväinen kertoo.

Kuvituksia ja sarjakuvia hän teki jo arkkitehtiopintojen aikana. Varsinainen uran taitekohta koitti pian valmistumisen jälkeen.

”Kiinnostus, tilaukset ja kehittymismahdollisuudet tuntuivat kaikki olevan graafisella puolella”, Tietäväinen sanoo.

Hänen mukaansa 2000-luvun ensimmäinen vuosikymmen oli visuaalisen printtijournalismin kulta-aikaa Suomessa. Lehtikuvitusten tilauksia oli niin paljon, että niistä sai valita. Tietokoneen hankinnan myötä Tietäväinen alkoi laatia myös yksityiskohtaisempia taitto-suunnitelmia.

”Innostuin typografiasta ja rupesin ajattelemaan, että myös graafinen suunnittelu on yhtä lailla kuvalla kertomista kuin varsinainen kuvitus.”

Graafinen suunnittelija, sarjakuvataiteilija ja kuvittaja Ville Tietäväinen kuvattiin työhuoneellaan Helsingissä. Viime vuodet hän on tehnyt visuaalisia kirjoja yhteistyöprojekteina, mutta parhaillaan työn alla on taas kokonaan oma sarjakuvateos.

Nykyään Tietäväinen tekee graafisen suunnittelun lisäksi paljon kirjasuunnittelua. Omien kirjojen kirjoittamisessa ja kuvittamisessa häntä kiinnostaa se, miten yksi ihminen voi luoda kokonaisen universumin.

”Siinä missä moni arkkitehti pääsee suunnittelemaan, niin harva arkkitehti pääsee sekä suunnittelemaan että viemään työn loppuun asti”, Tietäväinen vertaa.

”Ihailen kaikkia arkkitehteja, jotka saavat kaikista muuttujista huolimatta valmiiksi kompromissittoman oloisia rakennuksia tai alueita.”

ENTÄ onko arkkitehdin koulutuksesta ollut hyötyä graafisen suunnittelun töissä? Tietäväinen näkee asian pikemminkin niin päin, että kiinnostus graafiseen puoleen vaikutti aikanaan arkkitehdin opintoihin.

Moni kuitenkin kuvittelee, että arkkitehdin taustalla olisi vaikutus, Tietäväinen sanoo.

”Oletetaan, että minulla on sisäsyntyinen kiinnostus johonkin perspektiivien oikeellisuuteen, kun kyse on pikemminkin siitä, että haluan kertoa tarinaa kuvallisesti niin, että se on ymmärrettävä. Ekspressiivinen tyylittely tekee kuvista vaikeammin luettavia.”

Tietäväinen tähtää siihen, että asiat kerrotaan mahdollisimman iskevästi. Valittu tyyli ja tekniikka lähtevät ideasta eivätkä estetiikasta, sillä kuvitukset ovat visuaalista viestintää eivätkä ”koristetta tai tunnelmatapettia”.

Arkkitehtina olisin varmaan hyvin kokonaistaideteosvetoinen, Tietäväinen nauraa.

”Suunnitelmissani kaikki ovenkahvasta kokonaisuuteen olisi sankariarkkitehdin kynästä. Tiedän että maailma ei toimi niin, mutta onneksi kuvakerronnallisissa töissä on mahdollista pitää lan-
gat käsissä.”

ARKKITEHTUURIN suhteen Tietäväinen luonnehtii itseään turistiksi, joka nauttii siitä kun pääsee kokemaan hienoja rakennuksia tai ympäristöjä.

Hän tekee mielellään alaa sivuavia töitä kuten suunnitteli arkkitehti **Helena Teräväisen** *Keskusteluja kauneudesta arkkitehtuurissa* -kirjan (2021) ulkoasun ja väarensi **Alvar Aallon** suunnitelmia **Anna Kortelaisen** *Uusi Viipuri* -kirjaan (2021). Myös tämän vuoden Arkkitehtipäivien tapahtumailme on Tietäväisen käsialaa.

Arkkitehtipäivien ilmeen suunnittelu lähti liikkeelle tapahtuman teemasta, luonnon monimuotoisuudesta kaupunkiympäristössä, Tietäväinen kertoo. Logo varjoineen muodostaa asemapiirrosmaisen kaupunkiympäristön, johon metsänpohja lomittuu.

Töissään Tietäväinen pyrkii ainutlaatuisuuteen. Kaikista omaperäisimmäksi teoksekseen hän nimeää *Vain paha unta* -kirjan (2013), jonka hän kirjoitti ja piirsi yhdessä tyttärensä **Runo Tietäväisen** kanssa. Kirja kertoo painajaisista, joista tytär kärsi 3–6-vuotiaana.

Tällä hetkellä työn alla on sarjakuva nimeltä *Metsän kuningatar*, jonka päähenkilöinä seikkailevat **Elias Lönnrot** ja vienankarjalainen nainen. Sarjakuvan tekemiseen menee noin kaksi kolmasosaa työpäivästä. Loput ajasta kuluu tilaustöiden parissa.

Tietäväinen kuvailee itseään vannoutuneeksi printtigraafikoksi. Verkkosuunnittelusta hän ei ole innostunut, sillä hänestä tuntuu tylsältä panostaa asioihin, jotka häviävät bittivaruuteen.

”Nykyään lehtiä tehdään kännykkään. Ulkoasullista riemua ei löydy, kun mennään täysin lukulaitteen ehdoilla”, Tietäväinen kritisoi. ”Mitä mahdollisuuksia visuaalisuudella on niin pienessä ympäristössä? Ehkä tulee vielä jokin uusi formaatti, jossa sitä voi käyttää paremmin hyödyksi.” ●

Porin vanhan postitalon omistaja valitsi korjaamisen purkamisen sijaan. Kestävän kehityksen mukaiseen rakentamiseen ohjasi kohteelle myönnetty RTS-ympäristöluokitus.

Mittava remontti

Vuodelta 1967 peräisin oleva toimistorakennus Porin keskustassa sai uuden elämän.

Teksti ANNI VARIS

Arkkitehtitoimisto Sarc+Sigge peruskorjasi arkkitehti **Veikko Malmion** suunnitteleman, vuonna 1967 valmistuneen Porin postitalon nykyaikaiseksi toimistorakennukseksi. Rakennus tunnetaan nyt Porin Leijonana ja sen käyttäjiä ovat valtion ja Porin kaupungin virastot.

Korjauksen työryhmään kuuluivat arkkitehti **Tuomas Raappana**, suunnitteluassistentti **Joni Hautalahti** ja sisustus-suunnittelija **Annika Korpela**. Ryhmän vetäjänä ja kohteen pääsuunnittelijana toimi rakennusarkkitehti **Antti Korpi**.

ANTTI KORPI: ”Hankkeen tarkoituksena oli peruskorjata Porin Leijonaverkköjen omistama kiinteistö, jota Senaattikiinteistöt vuokraa eri toimijoille, ja suunnitella heille nykyaikaiset toimitilat kiinnittäen erityistä huomiota toimivuuteen, kestävyyteen, energiatehokkuuteen ja viihtyisyyteen. Työ käynnistyi vuonna 2021 ja korjaus valmistui aikataulun mukaisesti tämän vuoden alussa.

Kuntokartoituksissa rakennuksen kunto oli todettu hyvin välttäväksi ja ongelmia oli paljon, mutta kiinteistönomistaja valitsi korjaamisen rakennuksen purkamisen sijaan.

Ympäristönäkökulmasta on kestävämpää korjata kuin purkaa ja saimmekin säilytettyä vanhan rakennuksen runkoelementtien sisäkuoret sekä välipohjat. Vastaan tuli kuitenkin monia yllätyksiä ja paljon jouduttiin myös purkamaan.

Tärkeä lähtökohta työlle oli säilyttää rakennuksen hahmo Porin kaupunkikuvassa sekä kunnioittaa talon alkuperää. Suunnitelmassa korostettiin 1960-luvulle tyypillisiä piirteitä kuten julkisivujen nauhamaisuutta. Korjaus sai myös näkyä, sillä kyseessä oli niin mittava remontti.

Korjauksen myötä valtion ja Porin kaupungin eri virastot sijoittuvat keskitetysti saman katon alle. Rakennukseen tehtiin toimistotilojen lisäksi erilaisia asiakaspalvelu-, neuvottelu- ja vetäytymistiloja. Sieltä löytyy jopa siviilivihkimiseen tarkoitettu tila, joka voidaan liukuvien seinien ansiosta ottaa toiseen käyttöön. Liikuteltavat väliseinät tuovat rakennuksen käyttöön joustavuutta.

Porrashuoneen ylämpään kerrokseen suunnittelimme katselutasanteen, josta avautuvat hienot näkymät Keski-Porin kirkolle, kirkkopuistoon ja Kokemäenjoen toiselle puolelle, entisen puuvillatehtaan alueelle. Yläkerran työkahvila on

kaikkien talon toimijoiden yhteisessä käytössä, ja kahvilaan menijät pääsevät päivän mittaan nauttimaan ympäröivistä maisemista.

Hanke oli äärettömän mielenkiintoinen mutta myös haastava. Kohde sijaitsee keskeisellä paikalla lähellä kauppatoria, mikä piti ottaa huomioon erityisesti työmaavaiheessa.

Hankalin ja työllistävin haaste oli kuitenkin rakennuksen matala kerroskorkeus. Näimme tavattoman paljon vaivaa, että uusi talotekniikka saatiin sovitettua ja piilotettua tavoiteltuun huonekorkeuteen. Käytimme lähes kaikki olemassa olevat keinot, jotta tila saataisiin riittämään.

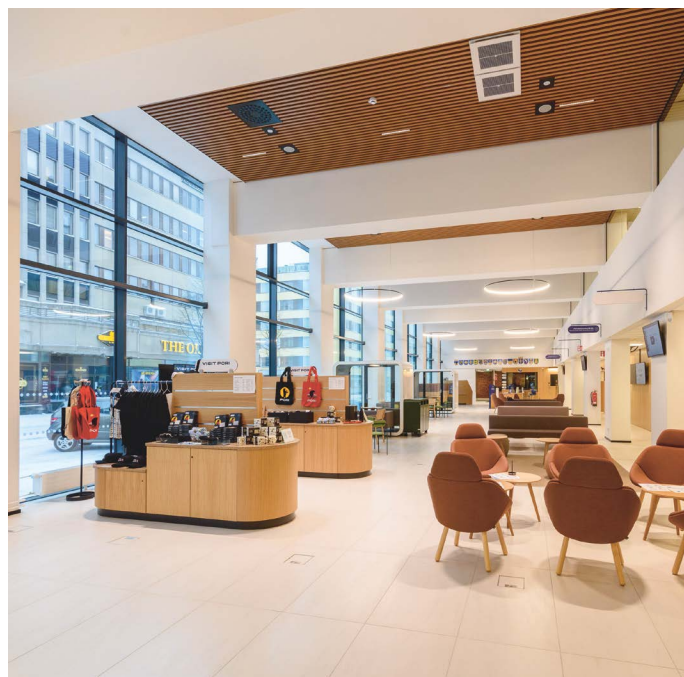
Vanhat rakennukset eivät koskaan ole ihan suoria ja vinouden häivyttäminen näkyvistä vaati miettimistä. Esimerkiksi porrashuoneen korkea ikkuna suunniteltiin katkaisemaan julkisivussa kulkevat saumalinjat, sillä muuten talon ympäri kiertävien linjojen päät eivät kohtaisi toisiaan.

Työmaalla yllätyksiä nousi esiin koko ajan. Esimerkiksi julkisivua purkaessa raudoitukset tulivat paikoitellen näkyviin ja betonipintaa jouduttiin kasvattamaan, jotta raudat saatiin suojattua. Täytyy antaa myönteistä palautetta kumppaneille ja suunnittelutiimille, sillä kaikkien hermo piti ja jaksomme puristaa loppuun saakka jatkuvista yllätyksistä huolimatta.

Mielestäni onnistuimme hyvin rakennuksen tilaratkaisuissa ja kaupunkikuvallisessa istutuksessa. Kaikkien hienoin tila rakennuksessa on katutasen kahden kerroksen korkuinen asiakaspalvelutila, jonka komea lasipinta tekee tilasta valoisan ja ihmiset näkevät sisään ja ulos.

Hanke opetti valtavan paljon. Työpöydälleni tulee harvoin töitä, joissa olisi mukana näin isoa ryhmää tekijöitä eri tahoilta. Opin paljon myös 1960-luvun rakentamisesta ja korjauksen urakkamuodoksi valittu projektinjohtopalvelu oli itselleni uusi tuttavuus. Sain hankkeesta monenlaisia kokemuksia ja paljon uusia ystäviä.” ●

Antti Korpi johtaa tällä hetkellä tiimiä, joka suunnittelee lääketeollisuuden tuotantorakennuksia Turkuun, Espooseen, Hankoon ja Saloon.

Katutasen valoisa asiakaspalvelutila on kahden kerroksen korkuinen. Infosta asiakkaat ohjataan eteenpäin oikeaan paikkaan.

”

Näimme tavattoman paljon vaivaa, että uusi talotekniikka saatiin sovitettua ja piilotettua tavoiteltuun huonekorkeuteen.

Rakennuksen yläkerrasta löytyy kaikkien talon toimijoiden yhteinen työkahvila.

Vas. Jenny Nordmarkin teos SPRÄNG-STEN kommentoi rautamalmin maailmanlaajuista liikettä taloudellisten voimien vaikutuksesta. Teoksen tuhat rautapellettiä ovat peräisin Kiirunasta louhitusta malmista.

Oik. Eveliina Sarapään installaatio Buoddu on saanut inspiraationsa saamelaisen Tenojoella käyttämistä perinteisistä lohipadoista.

Olemassaolon mittasuhteet

Kolmeen Pohjois-Ruotsin kaupunkiin levittäytyvä Luleå-biennalen tarjoaa uusia tapoja katsoa pohjoista ympäristöä.

Luleåbiennalen kuraattorit **Aude Christel Mgba** ja **Bruno Alves de Almeida** ovat virittäneet hienovaraisen näyttelyiden verkoston kolmeen Pohjois-Ruotsin kaupunkiin: Bodeniin, Kiirunaan ja Luulajaan. Tänä vuonna teemalla *On the threshold of 1:1* järjestettävä biennaali keskittyy pohjoisen alueen rakennettuun ympäristöön, luontoon, historiaan ja näissä tapahtuviin muutoksiin. Biennaalin teoksissa eri alkuperäiskansojen arkkitehtuurikäsitteet ja kädentaidot valottavat uusia tapoja katsoa pohjoista ympäristöä. Useat teoksista käsittelevät ilmastomuutokseen ja sosiaaliseen kestävytyteen liittyviä teemoja.

Luulajan taidehallissa Architecture of Aroha -kollektiivi rinnastaa installaatioissaan maorien ja saamelaisten käyttämät, lapsen nukuttamiseen liittyvät esineet, *wahakuran* ja *gietkkan* eli komision. Videota ja objekteja yhdistävä teos näyttää, kuinka käytännöllisyys ja esteetiikka limittyvät alkuperäiskansojen tavassa käsitellä materiaaleja.

Arkkitehti **Eveliina Sarapään** kiinnostava installaatio Luulajan taidehallissa on syntynyt haastattelujen ja

arkistomateriaalien kautta. Sarapään teos *Buoddu* on saamelaisten Tenojoella käyttämää perinteistä lohipatorakennetta mukaileva tila. Sarapää käsittelee omaa sukhistoriaansa ja Tenojoen ajankohtaista kalastuspolitiikkaa ja luo tradition kautta uuden, puuseppien taidokkaasti valmistaman tilan saamelaisten kohtaamisille.

Sarapään installaation vieressä on värikäs telttarakenne. Taiteilija-tutkija **Pekka Niskasen** ja taiteilija **Mohamed Sleiman Labatin** muodostama Phosphate-kollektiivi tarkastelee fosfaattien vaikutuksia Itämerellä sekä Sahrawin pakolaisleireillä Länsi-Saharassa. Avajaisviikonloppuna teltassa järjestetty teeseremonia valotti kauniilla tavalla näennäisen yksinkertaisen telttarakenteen merkitystä leirien asukkaille.

Ruotsin puolustusvoimien vanhassa viljamakasiinissa Bodenissa toimiva Havremagasinet-taidehalli antaa mahdollisuuksia monenlaisille tilallisille dialogeille. Harmillisesti useat teokset jäävät esillepanonsa kautta irralliseksi näyttelytilasta. Arkkitehtuuria ja taidetta yhdistävän biennaalin olisi suositeltavaa käynnä enemmän dialogia myös

fyysisten näyttelytilojen kanssa. Nyt teokset on sijoitettu kuin irrallisina, joskin kiinnostavina, uusina tiloina olemassa olevien sisälle.

Kiirunassa arkkitehti-skenografi **Jenny Nordmarkin** *FOLKMAKT*-teos sijaitsee ulkona ja kommentoi suoraan kaivoskaupungin siirrettyä ja purettua rakennuskantaa. Nordmarkin installaatio on valmistettu puretun kaupungintalon ovista, mukaillen uuden **Henning Larsenin** suunnitteleman Kristallen-kaupungintalon muotoa.

Biennaalin kuraattorien tekstissä ”yhden suhde yhteen tarkoittaa dialogia, kasvokkain kohtaamista”. Yhden suhde yhteen on kuraattorien mukaan kaikkein voimakkain mittasuhte, olevaisuuden mitta. Parhaimmillaan Luleåbiennale onnistuu tuomaan katsojan kasvokkain pohjoisen ympäristön haastavien muutosten kanssa. Dialogisuus fyysisiin näyttelytiloihin jää kuitenkin ohueksi.

AMANDA HAKOKÖNGÄS

Luleåbiennalen *On the threshold of 1:1* on esillä Luulajassa, Bodenissa ja Kiirunassa 26.5.asti.

Hämeenlinnan helmiä ja kadotettuja aarteita

Historialliset valokuvat kertovat Hämeenlinnan kaupunkikuvan muutoksista.

Muuttuva kaupunki kuvissa -näyttelyssä esillä on Hämeenlinnan kaupunginmuseon valokuvakokoelman kaupunkikuvia. Näyttelyidea, maan vanhimman sisämaakaupungin historia ja museon rakennettu ympäristö virittävät ennako-odotuksia. Museo sijaitsee kaupungin ensimmäisessä tavaratalossa, **Selim A. Lindqvistin** vuonna 1906 suunnittelemassa Skogsterin liiketalossa. Vieressä on **Armas Lindgrenin** suunnittelema punatiilirakennus, ja aivan lähellä myös vuonna 1798 valmistunut Hämeenlinnan kirkko. Museon välitön ympäristö esiintyykin monissa näyttelyn valokuviissa.

Näyttely kertoo Hämeenlinnan radikaalista muutoksesta matalasta puutalokaupungista kerrostalojen kaupungiksi. Aikojen kuluessa kirkontorni on tarjonnut näkymiä yli kaupungin, vaikka sen torni ei keskustaa lähestyttäessä välttämättä enää erotukaan kaupungin siluetista.

Rakennussuojelun ennakkotapaukseksi näyttely nostaa Ståhlbergin talon, joka kuului kaupungin vanhalta paikalta linnan pohjoispuolelta 1700-luvun lopulla siirrettyihin rakennuksiin. Rakennus purettiin vuonna 1930, vaikka sen suojelemisesta oli ehditty tehdä periaatepäätös. 1960-luvulla keskustan puutalot saivat väistyä uuden tieltä. Torin laidalta purettiin vuonna 1961 myös Armas Lindgrenin suunnittelema kivitalo, jossa sijaitsi kirjakauppa. Sen omistaja **Enok Rytkönen** oli yksi kaupunkia ja kaupunkilaisten arkea päivänpaisteessa kuvanneista valokuvaajista.

Kaupunkikuva ja pyrkimys vilkkaampaan kaupunkikeskustaan ovat juuri nyt Hämeenlinnassa ajankohtaisia keskustelunaiheita. *Muuttuva kaupunki kuvissa* ei hyödynnä vielä aiheen kaikkea visuaalista ja sisällöllistä potentiaalia: valokuvakokoelmia, Hämeenlinnan rakennushistorian helmiä ja kadotettuja aarteita. Kaupunki voisi siten rikastaa ajatuksiaan rakennuksistaan

ja kaupunkikuvastaan suuremmankin näyttelyn avulla.

Kansallisesta audiovisuaalisesta instituutista peräisin olevien kuvien kokonaisuus ”Hämeenlinna valkokankaalla” kertoo kaupungista elokuvien ympäristönä ja Suomi-filmien kuvauskohteena. *Suomisen Ollin tempauksen* (1942) taustalla vilahteli mukulakivikatuja ja **Birger Brunilan** suunnittelema kunnallinen kylpylaitos, joka on edelleen olemassa. Aulagon suosio filmausten paikkana näkyy vanhoissa elokuvissa, ja tulipalossa tuhoutunut Karlbergin kartanon päärakennus esiintyi elokuvassa *Suvinen satu* (1925). Näyttäytyikö rakennettu Hämeenlinna elokuvissa onnen satumaana?

MARI TOSSAVAINEN

Muuttuva kaupunki kuvissa -näyttely on esillä Hämeenlinnan kaupunginmuseo Museo Skogsterissa 28.4 asti.

”

Kaupunkikuva ja pyrkimys vilkkaampaan kaupunkikeskustaan ovat juuri nyt Hämeenlinnassa ajankohtaisia keskustelunaiheita.

Kirkontorni on hallinnut Hämeenlinnan kaupunkinäkymiä lähes parinsadan vuoden ajan. Etualalla oleva Ståhlbergin talo sen sijaan purettiin pian kuvan ottamisen jälkeen vuonna 1930.

safa.fi/kilpailut

ARKKITEHTUURI- KILPAILUT

Yleiset kilpailut

23.2.2024 – 20.5.2024	lin keskustan rannan alue
2.4.2024 – 28.6.2024	Vantaan Katrinebergin alue
15.4.2024 – 15.8.2024	Uusi arkkitehtuuri- ja designmuseo, 1. vaihe

Sisään jätetyt yleiset kilpailut

19.4.2023 – 24.11.2023	Lepuski 2.0: Leppävaaran keskus, 2. vaihe
4.9.2023 – 16.1.2024	Turun historian ja tulevaisuuden museo
30.11.2023 – 8.3.2024	Meri-Rastilan monitoimitalo, 1. vaihe

Kutsukilpailut

4.12.2023 – 1.3.2024	Autotalokorttelin laajennus
12.1.2024 – 26.4.2024	Malmin uusi sairaala, 2. vaihe
8.4.2024 – 31.5.2024	Limingan Virkkulan lintutorni
3.6.2024 – 7.10.2024	Raision keskusta, <i>ilmoittautumismenettely huhti–toukokuussa</i>

Muut

22.4.2024 – 6.9.2024	Riihimäen Jokikylän aloituskortteli, tontinluovutuskilpailu
-----------------------------	---

Harkitsetko kilpailun järjestämistä?

Tutustu tilaajille suunnattuun verkkosivuun
osoitteessa **arkkitehtuurikilpailut.fi**

KOHO- JA PISTEKIRJOITUSOPASTEET

Suunnittelu ja valmistus:

- kohokartat
- WC- ja muut tilaopasteet
- hissi- ja kerrosopasteet ym.

Taktili

TESTAA
HIILIJALAN JÄLKILASKURIA
OSOITTEESSA
KATEPALGREEN.FI

GREEN
LUONNOLLISESTI PAREMPI VALINTA

VIHREÄ TULEVAISUUS RAKENNETAAN NYT!

Katepal Green vähähiilisisä bitumikatteissa hyödynnetään uusiutuvia raaka-aineita ja kierrätysmateriaaleja. Luontoa kunnioitetaan.

Katepal Green -bitumikatto on hiljainen, kestävä ja helppohoitoinen.

KATEPAL

ELPAC
KALUSTEET

ELPARK CONCRETE

Koottava istutusallas betonista,
johon voit vapaasti valita pituuden,
leveyden ja korkeuden.

kalusteet.elpac.fi

Yhteystiedot: 010 219 0716 | kalusteet@elpac.fi

Arkkitehtuuri ja rakennettu ympäristö muuttuvassa Euroopassa

Viime vuosina koettujen kriisien seurauksena resilienssi ja huoltovarmuus tulee painottumaan entistä enemmän EU-politiikassa. Tämä asettaa uusia vaatimuksia myös rakennusosalalle.

Euoparlamenttivaalien lähestyessä on syytä tarkastella arkkitehtuurin mahdollisuuksia ja vastuita vaalien jälkeen muuttuvassa Euroopassa. Edellisten vaalien jälkeen olemme kokeneet merkittäviä kriisejä, jotka vaikuttavat vaaliasetelmiin ja äänestyspäätöksiin. Pandemian, ilmastomuutoksen ja Ukrainan sodan välittömät vaikutukset ovat tuoneet näkyviin useita rakennetun ympäristön muutostarpeita. Osa näistä on tunnistettu aiemmin, osaan on herätty vasta nyt, vaikka jälkepäin ajatellen merkit ovat kyllä olleet näkyvissä.

Resilienssi eli kyky selviytyä ja mukautua jatkuvasti muuttuviin olosuhteisiin on noussut entistä tärkeämpään rooliin niin rakennusten suunnittelussa kuin elinympäristöjemme kehittämisessä, oli näiden muutosten taustalla sitten geopolittiset kriisit tai ilmastomuutoksen kiihdyttämät sään ääri-ilmiöt. Maailmanlaajuinen valtataistelu resursseista, geopolitiikka ja ilmastotavoitteet kohtaavat tavoiteltaessa energiariippumattomuutta. Kestävä energiamurros edellyttää paljon muutakin kuin energiatehokkuusdirektiivin mukaisia päivityksiä rakentamislakiin. Tulemme tarvitsemaan myös ratkaisuja, joita ei vielä ole olemassa ja joiden kehittämiseen ei varsin konservatiivisella rakennusosalalla aina ole riittäviä valmiuksia – pieni tai jopa hieman suurempikin eurooppalainen tönäisy tai tuki saattaa siis olla tarpeen.

Huoltovarmuus on ollut paljon esillä viime aikoina. Rakennusten ja teknisten järjestelmien korjattavuus on pitkäaikaisen ympäristön ja kestävä talouden kannalta välttämätöntä. Resurssiviisas ja materiaalihihi korjaaminen ja rakentaminen edellyttävät toimivia uusiokäytön pelisääntöjä niin rakennuksille, rakennusosille kuin rakennusmateriaaleille – Euroopan laajuisesti. Muuntojoustavuuden

periaate ei voi ohjata vain uudisrakentamisen suunnittelua ja toteuttamista, vaan se velvoittaa hyödyntämään ensisijaisesti olemassa olevien rakennusten ja ympäristöjen mahdollisuuksia. Älykkäästi tiivistävässä maankäytön suunnittelussa rakennetun ja vihreän säilyttämisen mahdollistaminen on kestävää tulevaisuutta.

Kyetäksemme yhteisiin, laajavaikutteisiin ja omiksi koettaviin päätöksiin meidän on huomioitava kestävyiden ja riskienhallinnan kokonaisuus, eli ekologisen vastuullisuuden ohella sosiaalinen vastuullisuus ja hyvä hallintotapa. Hyvään hallintotapaan kuuluu myös hyvän arkkitehtuurin tuottaminen ja tilaaminen. Julkissa hankinnoissa arkkitehtuurin laatu on usein ohitettu viittaamalla EU:n hankintadirektiiviin. Valitettavan usein kyseessä on kansallinen hankintaosaamisen puute, sillä sen enempää hankintadirektiivi kuin suomalainen lainsäädäntökään ei rajoita laatuksien painotusta. Architects' Council of Europe eli ACE, jonka jäseniä Safa ja ATL ovat, korostaa eurovaalitavoitteissaan kestävä kehityksen lisäksi muun muassa Ukrainan tukemista ja arkkitehtuurin tilaamisen ohjaamista nykyistä laatu- ja kestävyyden näkökulmasta. Eräänä kannustimenä voi toimia Espanjassa kesällä 2022 voimaan tullut laki arkkitehtuurin laadusta, joka korostaa arkkitehtuurin monipuolista yhteiskunnallista ja kulttuurista vaikuttavuutta ja laadun merkitystä julkisissa suunnittelupalveluhankinnoissa.

Kuinka arkkitehtisuunnittelu voi ohjata rakennusalaan kohti kestävämpää tulevaisuutta, taloudellisempaa rakentamista ja parempaa elinympäristöä? Tule seuraamaan Safan, ATL:n ja Archinfin järjestämää Eurovaalipaneelia 14.toukokuuta.

ASKO TAKALA
Safan puheenjohtaja

”

Hyvään hallintotapaan kuuluu myös hyvän arkkitehtuurin tuottaminen ja tilaaminen.

Uutta lehtikonseptia ryhdytään valmistelemaan

Safan liittovaltuuston ylimääräisessä kokouksessa helmikuussa päätettiin suuntaviivoista liiton julkaisujen kehittämiseksi.

Safan liittovaltuuston ylimääräisessä kokouksessa 15. helmikuuta päätettiin ryhtyä selvittämään ja valmistelemaan uutta julkaisukonseptia, jossa yksi journalistinen lehti yhdistyisi nopeampaan verkkouutisointiin. Kyseessä on ensimmäinen Safan muutoshankkeeseen liittyvä linjapäätös. Kokouksessa hyväksyttiin myös valtaosa syyskokouksessa käsitellyistä, luonteeltaan teknisistä sääntömuutoksista toisessa käsittelyssä. Kokouksessa vastattiin lisäksi viime vuonna tehtyyn liittovaltuustoaloitteeseen sekä tehtiin kaksi uutta aloitetta. Liittovaltuuston ylimääräinen kokous järjestettiin täydentämään syyskokousta, jolloin osa asioista jäi ajan puutteen vuoksi käsittelemättä.

Arkkitehti-lehden ja Arkkitehtiutisten julkaiseminen on jäsenten arvostama ja aatteellisestikin tärkeä toimintamuoto liitolle. Safan julkaisemien lehtien tulevaisuuden mahdollisuuksia on tarkasteltu osana käynnissä olevaa muutoshanketta. Safan hallitus ja muutosryhmä esittivät liittovaltuustolle uuden lehtikonseptin kehittämistä yhden journalistisen printtilehden ja verkkomedian pohjalta.

Taustalla on myös tarve tasapainottaa liiton taloutta. Julkaisujen ilmoitustuotot ovat pitkään toimineet yhtenä liiton talouden kivijalkana, ja vielä pari vuotta sitten lehtien ilmoituksista saatavat tuotot riittivät lähestulkoon kattamaan lehtien paino-, taitto ja jakelukulut.

”Ilmoitustuottojen trendi on ollut viime vuosina laskeva, ja rakennusalan heikon suhdanteen vuoksi viime vuoden tuotto jäi erityisen heikoksi. Myös tilaustuotot ovat laskeneet. Toisaalta, julkaisut nähdään vaikuttavana ja tärkeänä toimintamuotona, esimerkiksi viime vuonna toteutettujen jäsen- ja lukijakyselyn mukaan”, Safan pääsihteeri **Arja Lukin** pohjusti.

NOPEUTTA JA VAIKUTTAVUUTTA

Arkkitehti-lehden ja Arkkitehtiutisten päätoimittajan **Kristo Vesikansa**n mukaan kahden printtilehden tekeminen on sitonut toimitusresurssit lähes täysin, eikä verkkotoimittamiseen ole juuri riittänyt rahkeita. Toisaalta lehdet ovat sisällöltään lähentyneet toisiaan, ja niiden keskinäinen profiloiminen on ollut hankalaa.

Vesikansa esitteli kokouksessa useita

PÄIVI VIRTANEN

vaihtoehtoisia skenaarioita: nykyisen kahden lehden mallin jalostaminen, yksi journalistinen lehti yhdistettynä tiedotuslehteen, uutislehti yhdistettynä vuotuisiin teemanumeroihin saman brändin alla, esitetty yhden lehden ja verkkomedian yhdistelmä sekä viimeisenä – ja epätodennäköisimpänä – vaihtoehtona pelkkä verkkomedia.

Vesikansa mukaan printtilehden ja verkkomedian yhdistävän mallin etuna on, että päivänpolttaviin aiheisiin voisi tarttua nykyistä nopeammin, ja printtilehdessä vastaavasti keskittyä enemmän aikaa vievään journalismiin.

”Etuna olisi myös toimitusten yhdistämisestä syntyvä synergia ja nykyistä parempi joustavuus. Yhden korkealaatuisen lehden julkaiseminen voisi olla myös nykyistä mallia selkeämpi ja vaikuttavampi tapa näkyä ulospäin”, Vesikansa sanoi.

Liittovaltuusto päätti hallituksen esityksen mukaisesti, että lehtikonseptia ryhdytään kehittämään yhden printtilehden ja verkkomedian pohjalta. Muiden skenaarioiden sisältämien elementtien, kuten teemanumeroiden, yhdistäminen tulevaan konseptiin ei ole myöskään poissuljettua. Lehtikonseptia valmistelemaan on nimetty työryhmä.

PÄIVI VIRTANEN

Päätoimittaja Kristo Vesikansa esitteli liittovaltuustolle julkaisujen vaihtoehtoisia skenaarioita.

Uusi koulutus ympäristövastuullisuudesta

Suunnittelijoiden tarpeisiin räätälöidyssä koulutuksessa perehdytään termien tunnistamisen lisäksi siihen, mitä vaatimuksia ympäristö-vastuullisuus asettaa työlle tulevaisuudessa.

Safa järjestää Rilin kanssa Suunnittelijan ympäristövas-
tuullisuus -nimisen koulutuksen ensimmäistä kertaa
28. toukokuuta.

Uudelle koulutukselle oli tarve, koska ymmärrys vastuulli-
suuskysymyksistä vaihtelee alalla paljon, kertoo yksi koulutuksen
vetäjistä, arkkitehti **Charlotte Nyholm** Granlundilta.

Alalla tarvitaan osaamista termien, käsitteiden ja vaikuttamis-
paikkojen tunnistamiseen, mutta myös siihen, että pystytään
arvioimaan, mihin kehitys on menossa lainsäädännön ja sijoitta-
jilta tulevien vaatimusten valossa.

Ympäristövastuullisuutta käsitellään koko rakennuslalle
suunnatuissa koulutuksissa, mutta usein suunnittelijaa koskeva
osuus niissä on vähäinen, Nyholm kertoo. Tuleva koulutus on laa-
dittu nimenomaan suunnittelijoita varten.

Yhden päivän koulutuksessa käydään läpi, mitä ympäristö-
vastuullisuus tarkoittaa nyt ja tulevaisuudessa. Aiheina ovat
esimerkiksi vähähiilinen rakentaminen, ilmastomuutokseen
sopeutuminen ja kiertotalous.

”Vaikka tietäisi vastuullisuudesta jo paljon, koulutuksesta saa
irti konkreettisia työkaluja esimerkiksi kestävämpien suunnittelu-
ratkaisujen perustelemiseen. Erityisesti kuulolle kannattaa tulla,
jos tuntee olevansa eksyksissä termiviidakossa”, Nyholm sanoo.

”Lähtötietoja ei tarvita, riittää että on aiheesta kiinnostunut.”

VASTUULLISUUS ON TULEVAISUUDESSA KAIKKIEN TYÖPÖYDÄLLÄ

Ympäristövastuullisuus on aihe, joka tulee tulevaisuudessa
koskemaan kaikkia suunnittelijoita kansallisen ja EU-lain-
säädännön kautta. Esimerkiksi uudessa rakentamislaisissa on
mukana ilmastoselvityksen laatiminen, mihin sisältyy vaatimus
hiilijalanjälkilaskennasta.

”Vastuullisuus tai kestävä rakentaminen ei ole enää optio, vaan
se on vaatimus”, Nyholm sanoo. ”Jos vaatimukseen halutaan
vastata, siihen tarvitaan osaamista. Tämä koulutus on helppo
tapa päästä osaamiseen kiinni.”

Nyholmin mukaan koulutus on tärkeä myös sen takia, että
vastuullisuus on aihepiiri, joka kehittyy ja laajenee koko ajan. Sii-
hen liittyvät asiat edistyvät niin nopeasti ja niin monella saralla,
että on vaikea pysyä kärryllä, vaikka toimistossa työskentelisikin
henkilö, joka on velvoitettu seuraamaan kehitystä.

”Aihe voi vaikuttaa kompleksiselta, mutta suunnittelijan kan-
nattaa perehtyä siihen, jotta hänen on helpompi ottaa roolia
aiheen kysymyksissä”, Nyholm sanoo. ”Useinhan se on niin,
että jos et itse ymmärrä, niin joku toinen pöydässä ymmärtää
ja tekee päätökset.”

ANNI VARIS

**Suunnittelijan ympäristövastuullisuus -koulutus järjestetään
Helsingissä ja verkossa 28. toukokuuta. Ilmoittautuminen 10.5.
mennessä Safan verkkosivuilla osoitteessa safa.fi/tapahtumat**

PYRY KANTONEN

Arkkitehti Charlotte Nyholm Gran-
lundilta toimii yhtenä Suunnittelijan
ympäristövastuullisuus -koulutuksen
vetäjistä.

”

Vastuullisuus tai
kestävä rakenta-
minen ei ole enää
optio, vaan se on
vaatimus.

EUROPAN

Haku kaudelle 18 on käynnissä

European on joka toinen vuosi järjestettävä kansainvälinen
suunnittelukilpailu alle 40-vuotiaille arkkitehtuurin ja
kaupunkisuunnittelun ammattilaisille. Kilpailu järjestetään
samanaikaisesti kahdessatoista Euroopan maassa ja kohteita
on mukana noin 50.

European 18 -kilpailu käydään keväällä 2025 teemalla
Re-sourcing, joten osana kilpailutehtäviä on mahdollisuus
tutkia myös olemassa olevien resurssien käyttöä ja
kierrättämistä.

Järjestäjinä voivat toimia niin julkiset kuin yksityiset tahot.
European on järjestäjälle vaivaton ja edullinen tapa suunnitte-
lukilpailun toteuttamiseen: Kilpailun käytännön järjestelyistä
vastaa European Finland.

**Yhteydenottoja sopivien kilpailukohteiden tiimoilta
pyydetään kevään 2024 aikana.**

Tervetuloa mukaan!

Kirsti Rantanen, pääsihteeri, European Finland
+358401636025, info@european.fi / european.fi

AO-foorumissa keskusteltiin yhdenvertaisuudesta ja saavutettavuudesta

Vuosittainen arkkitehtiopiskelijatoimijoiden kokoontuminen eli AO-foorumi järjestettiin Safan toimistolla 23.–24. maaliskuuta. AO-foorumin keskeinen tavoite on mahdollistaa eri tahoja edustavien arkkitehtiopiskelija-aktiivien kommunikaatio sekä kehittää toimintaa kokonaisuutena. Opiskelijavastaava kutsuu tapahtumaan edustusta arkkitehtikilloista, O-Safasta sekä Safan toimikuntien, hallituksen ja liittovaltuuston opiskelijajäseniä. Safan puheenjohtaja Asko Takala esitteli tapahtumassa emojärjestön toimintaa, ja toinen foorumipäivä aloitettiin esitelmällä eurooppalaisten arkkitehtiopiskelijayhteisö EASA:sta.

Tapahtumassa käsiteltiin muun muassa yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta sekä keskusteltiin mahdollisuuksista vaikuttaa suunnitelmiin leikata koulutuksen rahoitusta. Pyrimme uusien toimenpiteiden lisäksi tunnistamaan ao-toiminnan vahvuuksia ja jo tehtyjä toimenpiteitä. Positiivisesti pystyimme toteamaan kiltojen ja muiden toimijoiden tahoillaan kehittäneen toimintaansa kestävämmäksi ja läpinäkyvämmäksi. Tästä käytännön esimerkkejä ovat tapahtumien häirintäyhdyshenkilöt sekä kaksikielinen viestintä.

Foorumissa päätettiin kehittää toimijoiden välistä viestintää ja kannustaa kiltoja läheisempään yhteistyöhön Safan paikallisosastojen kanssa. Jaoimme myös ideoita erilaisten opiskelijatapahtumien, kuten AO-päivien ja Kesäkiljavan kehittämiseksi. Ensi vuonna AO-foorumi pyrkii laajempaan saavutettavuuteen ja kehittämään osallistumismuotoja aktiiveille joustavammiksi.

ANNIKA ANNALA
Safan opiskelijavastaava

Maaliskuussa järjestetyn AO-foorumin osanottajia Safan toimistolla.

Puhuttua

”Uhatuimpina ovat tällä hetkellä seurakuntakeskustyyppiset kirkot. Niitä voitaisiin hyvin muuttaa esimerkiksi koulu- tai päiväkotikäyttöön, liikunta-tiloiksi tai muuhun vastaavaan käyttöön.”

Tietokirjailija Mikko Laaksonen pohtii Archinfon julkaisemassa verkkoartikkelissa (28.3.) keinoja säilyttää kirkkorakennuksia käytössä purkamisen sijaan.

”Lähitulevaisuudessa keskustamainen kaupunki alkaa aikaisemmin. Vaikutukset autoliikenteeseen ovat tästä vääjäämätön seuraus. Tällöin siitä ei enää pääsisi ajamaan läpi kahdeksaakymppiä.”

Arkkitehti Eero Lundén kommentoi Turun Kupittaalla sijaitsevan Helsinginkadun siirtämistä ja bulevardisointia, osana uuden Tiedepuiston alueen kehittämistä Helsingin Sanomissa 22.3.

”Alue on ehyt kokonaisuus, jonkinlainen kakku tai iso veistos, jossa on rakennuksia ja niiden väliin jäävää tilaa ja parkkitaloja. Heti kun joku niistä otetaan pois, järjestelmä alkaa vuotamaan. Kone ei sen jälkeen toimi oikein.”

Arkkitehti Kaisa Karvinen luonnehtii Ylen Kulttuurcocktail-ohjelmassa 27.3. Helsingin Merihakaa, jossa osa rakennuksista on purku-uhan alla.

”Ilmanvaihdon pitää toimia saastuneissa tilanteissa, ja laitteistoissa on oltava riittävät suodattimet. Kaikki on tuplavarmistettu niin kuin laboratorioissa.”

Safan puheenjohtaja Asko Takala kuvailee korjattavan tasavallan presidentin virka-asunto Mäntyniemen talotekniikan vaatimuksia Helsingin Sanomissa 8.3.

Arvind Ramachandran on Tekin Työelämän arkkitehtiraadin uusi puheenjohtaja

Helsinkiläinen arkkitehti **Arvind Ramachandran** valittiin maaliskuussa Tekin Työelämän arkkitehtiraadin uudeksi puheenjohtajaksi. Ramachandran on töissä Arkkitehtuuritoimisto B&M:ssä.

Työelämän arkkitehtiraati TAR kokoaa Tekin jäsenenä olevaa arkkitehtikuntaa keskustelemaan ja tekemään aloitteita arkkitehtien työelämäkysymyksistä. Tekin edunvalvontavaliokunnat ja hallitus kuulevat raatia tehdessään arkkitehteja koskevia työmarkkinapäätöksiä.

”Rakennusalan tilanne, tulevat lakimuutokset, kuten uusi rakentamislaki, Orpon hallituksen suunnitelmat sekä arkkitehtien rooli ilmastoon ja yhteiskuntaan liittyvissä kysymyksissä herättävät keskustelua”, Ramachandran kertoi Tekille.

”Näinä aikoina on kunnia edistää monipuolisen arkkitehtijäsenkunnan

TEK

Kuvassa Arkkitehtiraadin edellinen puheenjohtaja Noora Koskivaara, Arvind Ramachandran ja raadin sihteeri, TEKin asiantuntija Jussi Nousiainen.

asioita Tekissä yhdessä muiden arkkitehtiraadin johtokunnan jäsenten kanssa.”

Arkkitehtiraadin johtokunta valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Johtokunnan jäsenet ovat **Petri Aarnio, Sigrid Holohan, Juha Hovinen, Noora Koskivaara, Panu Latvala, Anna Lohilahti, Kirsti Reskalen, Hanna Suomi, Katja Virta** ja **Tanya Yliaho**.

Arkkitehti-lehti ehdolla vuoden 2023 ammatti- ja järjestömediaksi

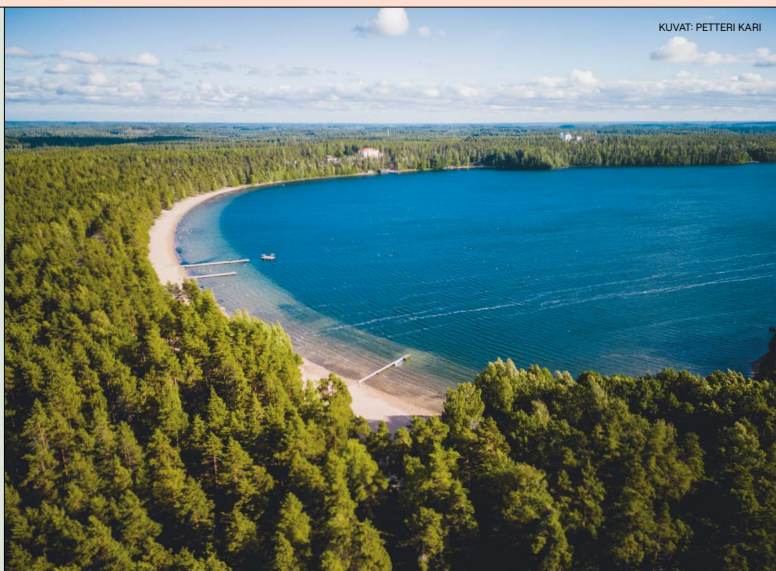
Aikakausmedian järjestämässä Editkilpailussa palkitaan vuosittain aikakausmedia-alan parhaita osajia ja toteutuksia useissa toimittuksellisissa ja markkinoinnillisissa sarjoissa.

Arkkitehtiliiton julkaisema Arkkitehti-lehti pääsi tänä vuonna kolmen parhaan shortlistalle kahdessa sarjassa: vuoden ammatti- ja järjestömedia sekä vuoden ulkoasu aikakausmediassa.

Voittajat julkistetaan 16. toukokuuta järjestettävässä Editgaalassa.

Matkaa kesällä Vähä-Kiljavalle

Vähä-Kiljava on kaikkien Safan jäsenten yhteinen kesänviettoalue Hyvinkäällä, kirkasvetisen Sääksjärven rannalla. Toukokuusta elokuuhun safalaisilla on mahdollisuus vuokrata Mökki Aaltoa, Mökki Auteretta ja Puutaloa viikko- periaatteella. Syksyllä mökkejä voi varata päivä kerrallaan. Päärakennus Kasino soveltuu erinomaisesti erilaisten juhlien järjestämiseen. Kasinossa on yhteensä 22 hengen majoitustilat ja ruokasali noin 70 hengelle. Viereisestä majoitusrakennuksesta löytyy lisää majoitustiloja.

KUVAT: PETTERI KARI

Ui kirkkaassa järvivedessä, sauno tunnelmallisissa rantasaunoissa tai lähde samoilemaan kauniiseen harjuluontoon!

Mökki Aalosta löytyy sänkypaikat kuudelle hengelle.

Mökki Autereessa on sänkypaikat viidelle hengelle.

Puutalossa on kaksi sänkypaikkaa ja makuukomero.

Tutustu ja
varaa verkossa
safa.fi

JUSSI VEPSÄLÄINEN (1941–2023)

Arkkitehti- ja Puu-lehtien entinen päätoimittaja

Arkkitehti Jussi-Ville Vepsäläinen kuoli 26. marraskuuta 2023 kotonaan Helsingissä. Hän oli 82-vuotias, syntynyt 22.5.1941 Heinolassa. Jussi vietti lapsuutensa Vierumäellä, kirjoitti ylioppilaaksi Jyväskylän lyseosta vuonna 1960 ja valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä korkeakoulusta vuonna 1969. Hän ehti monipuolisella urallaan suunnitella asuintaloja, julkisia rakennuksia ja peruskorjauksia sekä toimia useissa rakentamisen kehityshankkeissa.

Toimiessaan Arkkitehti-lehden päätoimittajana vuosina 1972–1977 Jussi osallistui aktiivisesti rakennetusta ympäristöstä käytyyn julkiseen keskusteluun. Lehdessä otettiin napakasti kantaa paitsi arkkitehtuuriin, myös rakennuttajien suosimaan aluerakentamiseen ja muihin rakennusalaan sivuaviin yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Vepsäläiselle syntyi vuosien kuluessa harvinaisen laaja näkemys koko rakentamisen kentästä, aina perinnerakentamisesta uusimpiin rakennusalan ilmiöihin asti.

Jussi oli erityisen kiinnostunut puurakentamisesta ja sen uudistamisesta. Suomessa todettiin viime vuosikymmenen lopulla, että olimme jääneet puurakentamisen kehityksessä jälkeen naapurimaistamme erityisesti kookkaiden ja monikerroksisten rakennusten osalta. Varsinkin puukerrostalojen rakennusratkaisujen kehittämiseksi oli todellinen tarve, ja mallia haettiin muun muassa Keski-Euroopasta, Pohjois-Amerikasta ja Japanista. Jussi vaikutti vuosina 1994–2006 Puuinfon ja Wood Focusin vetämissä kehityshankkeissa, joiden tuloksena uudistettiin puurakentamisen teknisiä menetelmiä ja samalla puuarkkitehtuurin mahdollisuuksia.

Vepsäläisen arkkitehtitoimistossa suunniteltiin Suomen ensimmäinen moderni puukerrostalo Ylöjärven asuntomessuille vuonna 1996. Hanke oli osa laajaa tutkimusohjelmaa, jossa haettiin taloudellisesti kilpailukykyisiä vaihtoehtoja betonikerrostaloille. Kehitys on johtanut puukerrostalojen ja kookkaiden puurakenteisten julkisten rakennusten yleistymiseen maassamme.

Vepsäläinen osallistui ajankohtaiseen keskusteluun puurakentamisen modernisoinnista myös toimimalla Puu-lehden päätoimittajana vuosina 1993–2003. Lehti seurasi monipuolisesti

puurakentamisen, sisustamisen ja muotoilun innovaatioita sekä puualan opetusta, kuten korkeakouluihin perustettujen puustudioiden ja ammatitioppilaitosten toimintaa.

Vepsäläinen julkaisi myös puurakentamiseen liittyviä arkkitehtuurikirjoja ja rakentamisohjeita. Hän toimitti muun muassa merkittävistä uusista arkkitehtuurikohteista kootun kirjan *Suomalaista puuarkkitehtuuria 1990–1999* sekä puutuotealan viedin edistämiseen suunnatun kuvakirjan vuonna 2006. Vepsäläinen oli kysytty luennoitsija ja toimi myös useiden arkkitehtuurikilpailujen tuomarina. Vuonna 2004 hänelle myönnettiin Suomen Kulttuurirahaston Rantasalmi-palkinto.

Aktiivisten työvuosiensa jälkeen Jussi jatkoi vielä julkaisutoimintaa yhdessä valokuvaaja Jussi Tiaisen kanssa. Heiltä ilmestyi useita hienoja kuvateoksia, kuten mainiot arkkitehtuurioppaat *Puinen Helsinki* (2013) ja *Puinen Uusimaa* (2017) sekä pääkaupungin yleisöltä suljettuja sisätiloja esittelevä *Helsinki-tiloja* (2009).

Jussista jäi lämmin muisto sympaattisena ja kannustavana työtoverina ja ystävänä. Hän oli hyvä seuramies ja joviaali kulttuurivaikuttaja. Hänelle tärkeintä oli perhe ja lähiomaiset sekä ystäväpiiri, jonka tapaamisissa käytiin kiinnostavia ja lämmenhenkisiä keskusteluja hyvän ruoan ympärillä. Jussin lähipiiriin kuuluvat puoliso ja neljä lasta sekä neljä lastenlasta.

YRJÖ SUONTO

Jussi Vepsäläisen ystävä ja kollega

Klas1

Ikkunat elämäsi tilaan

www.klas1.fi

gyproc
SAINT-GOBAIN

isover
SAINT-GOBAIN

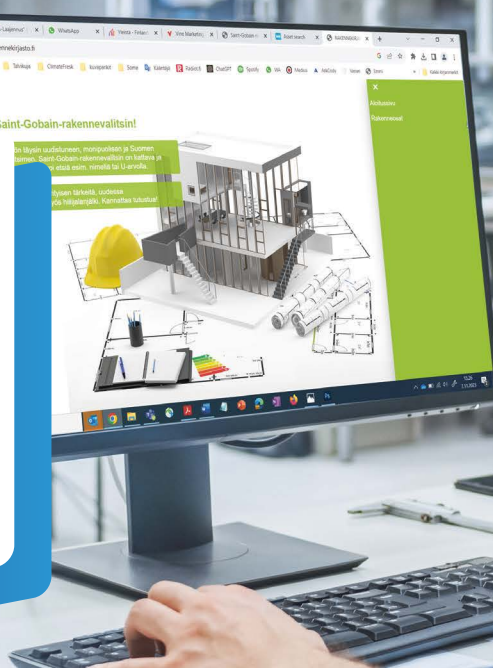
weber
SAINT-GOBAIN

SAINT-GOBAININ RAKENNEVALITSIN

*tukee suunnittelijan työtä ja
rakentamisen kehitystä*

Kaikille avoimesta
Rakennekirjastosta löydät
todennetut ominaisuusarvot
ja hiilipäästöarvot rakenteista.

Tutustu: **rakennekirjasto.fi**

SAINT-GOBAIN

Betonituotteet

Kaikki AKOista

Väliseinät asennettuna, nopeuttaa rakentamista, uusitut akustiikkaohjeet

Kukonkankaantie 8, Hollola • 03 877 200
www.rakennusbetoni.fi

Kaksikerroksiset pyörätelineet

Tehokas ja helppo käyttää!

Falco Level kaksikerroksiset pyörätelineet. Sivuiltamme tiedostot .dwg / .dxf / .rfa

Kalusteet.elpac.fi
010 219 0716 | myynti@elpac.fi

ELPAC
KALUSTEET

Lisää avoimia työpaikkoja verkossa
www.safa.fi

Pyörille oma säilytysteline

Pyydä tarjous taloyhtiösi organisoinnista!

ovella® FK-1 ja U2 kaari

Ovella Systems Oy
P. 010337270, www.ovella.fi, ovella@ovella.fi

ovella
systems

TYÖPAIKAT

JKMM ARKKITEHDIT ETSII KORJAUSRAKENTAMISEN OSAAJAA

Rakennusten korjaaminen edistää kestävää kehitystä. Panostamme entistä enemmän korjausrakentamisen suunnitteluun ja haemme nyt lisää alan asiantuntijoita joukkoomme.

Oletko etsimämme vahvan työkokemuksen omaava arkkitehti, jolta löytyy tietotaitoa eri aikakausien arkkitehtuurista ja rakentamisesta? Oletko toiminut korjausrakentamishankkeissa pääsuunnittelijana ja/tai projektiarkkitehtina? Arvostamme kokemusta suojeltujen kohteiden restauroinnista sekä vaativista käyttötarkoituksen muutoksista.

Lisätietoja tehtävästä jkmm.fi/meille-toihin

VITREA

KOHDE: TAIDEYLIOPISTON MYLLY - JKMM ARKKITEHDIT | REGLIT - PROFIILILASIT

WWW.VITREA.FI